FEDERATIE van VLAAMSE HISTORISCHE SCHUTTERSGILDEN

Viermaandelijks Tijdschrift augustus 2010
9de jaargang nummer 20

Tijdschrift van de
FEDERATIE van VLAAMSE
HISTORISCHE
SCHUTTERSGILDEN VZW
Erkend als organisatie van volkscultuur
MB 13 maart 2001
Maatschappelijke zetel + secretariaat:
Breeërsteenweg 394 3640 Kinrooi
Tel: 089-70 29 50 Fax: 089-30 53 92

E-mail: **vlaamseschutters@skynet.be**
Bank: 735-0011152-82
Viermaandelijks tijdschrift
Jaargang 9 Nr. 20
www. vlaamseschuttersgilden.be

Uitgave & Hoofdredactie:
Louis Drees
Waterstraat 8
2400 Mol
Tel: 014/81 60 05
E-mail: louis.drees @telenet.be

Redactieleden:
François Van Noten
Gerzevien 73
3150 Haacht
Tel: 016/60 44 16
E-mail: fravano@skynet.be

Davy Ickx
Binkomstraat 70
3391 Meensel-Kiezegem
Tel: 016/63 24 16
E-mail: davy.ickx@scarlet.be

Pater Karel De Wilde
Minderbroedersstraat 19
3500 Hasselt
Tel: 011/29 00 50 Fax: 011/25 06 88
E-mail: sant.p.karel@telenet.be of p.karel.vipo@telenet.be

Davy Versleegers
Schootsheidestraat 11
3680 Neeroeteren
Tel: 089/65 78 43
E-mail: davyversleegers@yahoo.com

MET STEUN VAN DE
VLAAMSE GEMEENSCHAP

Druk:
Drukkerij Elite Lommel

Uitgave: vzw Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden

Abonnementsprijs: Binnenland: € 9 Buitenland: € 15

Antwerpen

Vlaams-Brabant

Brussel

Limburg

Oost-Vlaanderen

West-Vlaanderen

WOORDJE VAN DE VOORZITTER

Beste vrienden.

Nu de vakantie zo goed als voorbij is, kijken we allen uit naar onze 9de gildedag in Hoogstraten, midden de Antwerpse Kempen.
Zoals jullie verder in dit tijdschrift kunnen lezen, wordt het een dag met een formidabel programma.

Ook de gildedagen voor de twee volgende jaren (2011 en 2012) liggen reeds vast. Met name eerst naar Borgloon en dan helemaal naar de andere kant van het land, in Poperinge.

Onze gildeleden waarderen deze dagen. Elk jaar zien we gilden uit alle hoeken van Vlaanderen.
Waar voorheen gedacht werd dat vooral in Limburg en in de Antwerpse Kempen gilden bestaan, hebben we, dankzij de Federatie, vastgesteld dat er overal in Vlaanderen gilden zijn. En nog zeer veel zelfs. Het is voldoende onze website eens te bekijken om te zien waar we overal al leden hebben. Er sluiten vandaag nog gilden aan die wel overkoepeld zijn door een eigen verbond, maar waarvan dit verbond nog niet aangesloten is. Deze gilden komen spontaan en hebben intussen al lang het belang van de Federatie ingezien. Intussen stellen we vast dat zij die bij de Federatie zijn aangesloten, al heel wat werk hebben gemaakt van hun cultureel patrimonium.
Voorwerpen en geschriften worden vanonder het stof gehaald.
Archivering wordt belangrijk. Wij hebben trouwens overeenkomsten met Kadoc en Archiefbank Vlaanderen.
Er komt gildekledij in verenigingen waar dit voorheen niet het geval was.Vaandels worden hersteld en nieuwe gemaakt enz…
Het is evident, althans dat is onze bescheiden mening, dat nog niet iedereen is aangesloten. Parijs en Brussel zijn ook niet in één dag gebouwd.
Men kende de Federatie nog niet. Men wist nog niets van de oprichting en het doel hiervan.
Intussen heeft de Federatie een naambekendheid die zéér belangrijk is.

In functie van de nieuwe aanpak vanuit het Ministerie van Cultuur zullen we hard moeten vechten om onze status te behouden. We weten evengoed dat er moet bespaard worden. Indien het moet, kunnen deze koepels misschien wel overleven met wat minder subsidies.
Maar dit mag geen reden zijn om het bestaan van bepaalde koepels in twijfel te trekken. Vele jaren werk zouden hierdoor verloren gaan, wat voor deze mensen die zich volledig gratis hebben ingezet zowaar een grote “ezelstrap” zou betekenen.
Hopelijk komt het nooit zo ver.

Paul Stoop

WOORDJE VAN DE REDACTIE

Dit is alweer het tweede tijdschrift voor dit jaar.

Wat vliegt de tijd, maar we brengen u toch wederom leesgenot. Ondanks dat het vorige nummer niet zoveel tekst bevatte, trachten we iedere keer toch ons tijdschrift vol te krijgen.

Soms lukt dat uitstekend, maar ook blijven soms de teksten in de pen zitten. Daarom, beste gildebroeders en ook de gildezusters, laat u ook eens horen en breng uw bijdragen van feestelijkheden of andere gebeurtenissen van uw gilde bij onze redactie. Wij verwachten zoveel mogelijk gegevens, het mag zelfs uit het verre verleden zijn, gegevens waarvan u denkt dat ze de moeite waar zijn om alle gildebroeders in Vlaanderen te laten lezen. Wat in ons tijdschrift verschijnt, blijft zeker bewaard, ook voor de toekomst. Breng ons uw gegevens die niet verloren mogen gaan.Wij laten er alle schutters overal in Vlaanderen van genieten.

Zo moet de redactie een zeer grove zetfout in het vorige nummer rechtzetten. Op blz.18 in de tekst "om het klavertje vier enz. "staat dat deze schutter ooit naar huis kwam met een ezel achter op zijn fiets, dat was namelijk geen ezel maar een zetel. Bij deze onze welgemeende excuses voor deze fout. Het bewijst dat wij ook maar mensen zijn en grove fouten kunnen maken.

We trachten dit nummer op tijd te brengen om zeker de verloren periode van het vorige nummer in te halen, zodanig dat het nummer als slot van dit jaar ook op tijd kan bezorgd worden.

Wij verwachten ook alle gilden met heel hun uitstraling op de 9de gildedag in Hoogstraten. Meer gegevens, zowel over Hoogstraten alsook het programma, verder in dit nummer. Maak er het beste van op 26 september. Schrijf deze datum in uw agenda om zeker daar aanwezig te zijn. Velen weten dat dit een uitzonderlijke dag is, tevens de gelegenheid om die steden eens een bezoek te brengen, hun musea of andere bezienswaardigheden te bezoeken.

De redactie

UIT HET LOOIS ARCHIEF EN DOCUMENTATIECENTRUM

De Looise gilden in de oude tijd (tot de 18de eeuw)

In de 18de eeuw bestonden vijf Looise schuttersgilden naast elkaar. Slechts twee konden de Franse Revolutie goed en wel overleven. Daarnaast was er ook een imkersgilde ter ere van Sint-Ambrosius in Engsbergen. In bepaalde dorpen en mogelijk ook in Tessenderlo waren vrijgezellengilden, maar daarover is weinig gevonden. Er is soms sprake van 'compagnies' van jonge mannen, maar dat had meestal een niet-georganiseerd karakter. Laten we onze aandacht richten op vijf schuttersgilden in chronologische volgorde van oprichting.

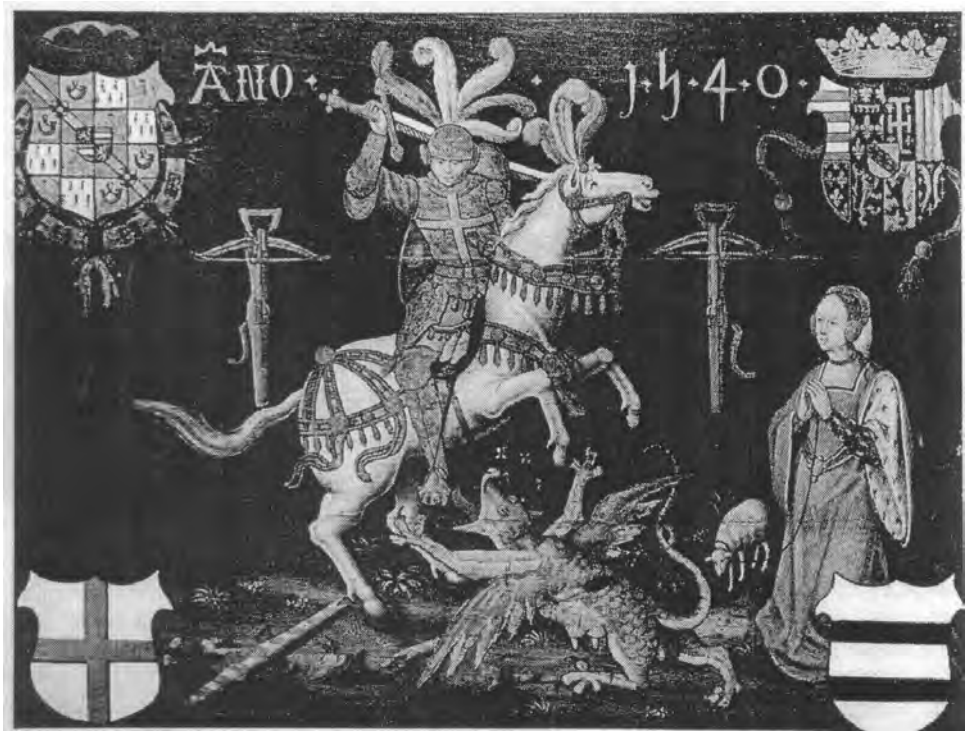

Wapenbord van de Diesterse Sint-Jorisgilde dat zich oorspronkelijk in de Allerheiligenkapel bevond. Het dateert uit 1540.

1 Sint-Jorisgilde

Waarschijnlijk was dit de oudste gilde van Tessenderlo. Ze wordt alleszins het eerst vermeld. De voetbooggilden werden traditioneel gewijd aan Sint-Joris, de drakendoder.

Normaal was er eerst een handbooggilde. De handboog was goedkoper en in de late middeleeuwen, voor de vuurwapens hun intrede deden, had zowat iedere man een boog. Uitzonderingen waren arme drommels, maar die hadden helemaal niets. Een handboog was makkelijk te hanteren. Er moest niet worden opgewonden zoals bij een voet- of kruisboog. Met een handboog kon men sneller schieten, maar niet zo ver en niet zo precies.

In Tessenderlo wordt de voetbooggilde van Sint-Joris echter het eerst vermeld. Die broeders schoten met de duurdere voetboog die alleen de rijkere bovenlaag van het dorp zich kon permitteren. Pas jaren later moeten de handboogschutters van Sint-Sebastiaan zich hier georganiseerd hebben. De nog latere kolveniersgilde Sint-Barbara dateert pas uit de late 16de eeuw, omdat toen pas de buks of het geweer in bredere lagen van de bevolking werd verspreid.

In kleinere dorpen bestonden geen voetbooggilden, maar in de belangrijkere steden of kleinere vrijheden bestonden ze al zeer vroeg. Dat er in Tessenderlo een dergelijke gilde bestond, wijst op de belangrijkheid van de gemeente in de middeleeuwen.

Inspiratie werd gehaald in de buurtstad Diest. Daar bestond een grotere, rijkere en oudere Sint-Jorisgilde. Ze had een wapenbord uit 1540 dat bewaard is gebleven. Het kwam oorspronkelijk uit de Allerheiligenkapel. De aanleiding voor de bestelling was mogelijk de Blijde Intrede van Rene van Chalon, heer van Nassau. Dat gebeurde in Diest in de zomer van 1540. Hij of zijn plaatsvervanger legde de traditionele eed af aan de stadsprivileges, waarna hij door het stadsbestuur officieel als de nieuwe heer werd gehuldigd. Het paneel is om die reden voorzien van de wapenschilden van Rene van Chalon en zijn echtgenote Anna van Lotharingen. De afbeelding stelt de populaire gevechtsscène van Sint-Joris met de draak voor.

De Sint-Jorisgilde van Geel werd omstreeks 1400 opgericht en was daar de oudste. De vrijheden Hoogstraten, Loenhout en Turnhout hadden toen ook al voetbooggilden. Vermits Tessenderlo ook een dergelijke gilde had, kunnen we deze gemeente zien als een equivalent van de Brabantse plaatsen met het statuut van vrijheid.

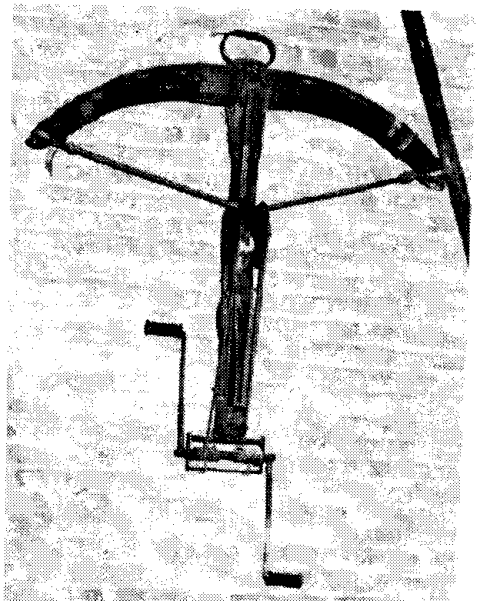

De Looise Sint-Jorisgilde schoot met een voetboog die moest opgewonden worden. Bij die boog hoorde een 'wende', een toestel om de boog te spannen, op te winden. Ook bij de kruisboog moest dat gebeuren. Het resultaat was een projectiel dat op tientallen meter afstand dodelijk kon zijn en met vrij grote precisie kon afgevuurd worden. Nadeel was dat er niet snel na elkaar kon geschoten worden zoals bij de handboog.

Traditioneel was Sint-Joris de patroonheilige van de voetboogschutters. Bepaalde voetbooggilden namen later de kruisboog aan als wapen, maar behielden hun patroonheilige. Er was een oud beeld van Sint-Joris in de kerk van Tessenderlo. In 1605 stond het mee op de lijst van te kuisen en te schilderen beelden. We nemen aan dat dit beeld door de gilde was bekostigd en in de kerk geplaatst, zoals de jongere gilden later ook zouden doen. Het beeld van Sint-Joris is echter in de loop der tijden verdwenen.

In Tessenderlo bleef de gilde nog tot eind 18de eeuw de uit de mode geraakte voetboog verder gebruiken. Ze bleef met vallen en opstaan activiteiten organiseren van voor 1462 tot omstreeks 1795 of ongeveer 350 jaar lang.
De eerste vermelding dateert van 1462. Wouter Smolderen was de vorster, de toenmalige bos- of veldwachter van de gemeente en tevens was hij gildebroeder van Sint-Joris. In de 'kamer van de voetboog' kreeg hij het aan de stok met de koning van het jaar. In woede gooide hij het mes van de koning in het vuur. Die majesteitsschennis kon niet ongestraft blijven. De Looise Sint-Joris deed een beroep op de hoofdgilde van Hasselt om een straf uit te spreken. Die voorzag een boete voor die snode daad. Smolderen moest twee strafbedevaarten naar Rocamadour in Frankrijk doen of die straf afkopen. Op 12 januari 1462 beloofde Wouter Smolderen dat geld te betalen voor de twee tochten naar Rucemedouwer, zoals Rocamadour toen in het Loois werd uitgesproken.

We leren hier dat de Looise Sint-Joris de gelijknamige confrérie van Hasselt als hoofdgilde had. Die had een soort beroepsrecht voor de ondergeschikte gilden in het Land van Loon. Wouter Smolderen deed die betalingsbelofte aan de schutters van Hasselt en beloofde daar 'in de ring te komen' om verantwoording af te leggen. In de ring komen, kunnen we vergelijken met het voor de groene tafel verschijnen in de voetbalwereld.

De Looise gilde vereerde het gelijknamige beeld van Sint-Joris in de Sint-Martinuskerk. Aan dat beeld werd geofferd en als er diensten op verzoek van de gilde werden opgedragen, werd het beeld speciaal in de belangstelling gebracht. Er zijn talloze verwijzingen naar een beeld van Sint-Joris in Tessenderlo.

Daarna is het bijna honderd jaar wachten op een volgende vermelding. Op 9 maart 1557 liet Godfried of Goert Muyskens zijn testament schrijven. Hij voorzag dat zijn broer Wouter zijn 'boog met winde' zou krijgen. Dat was het bewijs dat het om een voetboog ging, die met een toestel moest opgewonden worden. De familie Muyskens behoorde tot de toplaag van het dorp en bewoonde lange tijd het Hooghuis in Schoot.

Een gildebroeder kon zijn wapen na zijn dood afstaan aan de Looise patroonheilige Sint-Martinus. Nog in 1557 voorzag Merten De Smet dat zijn voetboog met toebehoren aan Sint-Martinus in de kerk werd geschonken. Het was in die tijd gebruikelijk zaken in natura zoals wapens, kledingstukken en zelfs hoeveproducten aan Sint-Merten, Onze-Lieve-Vrouw of andere heiligen in de kerk te schenken.

Een vermelding uit 1588 leert dat de Looise Sint-Jorisgilde een koningsschieting hield en dat er een schuttersboom stond waar de vogel werd geschoten. Toen was die vogel in het bezit van Mathijs Claesdaems. Hier was sprake van de vogel van de voetboog. De volksmond noemde gewoon hun wapen om daarmee de hele gilde aan te duiden.

Daarna blijven de gegevens bijna tweehonderd jaar achterwege.
De Sint-Jorisgilde verwierf onroerende goederen wanneer gestorven broeders schenkingen aan de vereniging nalieten. De goederen werden verpacht of verhuurd. De opbrengst was voor de gilde. Zo was in 1767 en 1793 sprake van een last van honderd gulden op het huis in Hulst 'ten profijten van de gilde van Sint-Joris'.

Jan Rommens uit Hulst was vrij welgesteld. Hij en zijn echtgenote lieten een legaat na. Het bestuur ontving het in naam van 'de loffelycke gulde van St.-Joris': In 1780 bestond het bestuur uit Theodoor Geuens als hoofdman, Hubert Verpoorten als koning, Jan Antoon Nicolay en Jan Reynders als borgemeesters. Op 27 mei 1785 gebeurde een rentecreatie van 200 gulden ten laste van Paulus Van der Maesen 'voor de gulde van St.-Goris alhier'. Toen was Martin Celen hoofdman en Peter Van de Weyer borgemeester of officieel afgevaardigde. Deze hoofdman, Martin Celen uit Baal, voorzag in zijn testament van 1788 brood aan de armen; koeken en een ton bier aan de familieleden en buren, evenals een koek van een stuiver aan iedere *confreer van de loffelijcke gulde van Sint-Joris*. Dergelijke koeken die bij een begrafenis werden gegeven, werden 'mastellen' genoemd. In 1795, tijdens de moeilijke jaren van de Franse Revolutie, was er een rentecreatie ten laste van de schoenmaker Jan Frans Ydas. Joannes Vervoort, als hoofdman trad op namens de St-Jorisgilde. Dat was het laatste bekende feit.

Na 1800 waren er geen vermeldingen meer. De oude St.-Jorisgilde van Tessenderlo ging als eerste op de fles. Hun aftandse en moeilijk te bedienen wapen was mede oorzaak van het snelle verdwijnen.

2 Sint-Sebastiaangilde

Sint-Sebastiaan was de marteldood gestorven door de pijlen die zijn beulen in zijn vastgebonden lichaam hadden geschoten. Hij wordt afgebeeld als martelaar die met pijlen doorboord is. Was er een betere patroon mogelijk voor dergelijke gilde? Zowat iedere handbooggilde nam hem als schutsheilige.

De Looise Sint-Sebastiaangilde werd heropgericht in 1611, tijdens het Twaalfjarig Bestand toen het normale leven na lange oorlogstijd weer was hervat. Er was toen sprake van heroprichting, want deze gilde had voordien nog bestaan. De oprichting van de Looise Sint-Sebastiaangilde gaat minstens terug tot het midden van de 16de eeuw, hoewel over de oprichting niets bekend is.

De eerste vermelding dateert van 1547. De 'gezworenen van de handboog' waren toen Merten Nijs en Geert Loens. Zij vereffenden een rekening die op Sint-Mertens omganck werd gemaakt. Dat was de processie op 11 november, de patroondag van de parochie. Tevens werd er een betaling gedaan voor 'de zesde kolve' van het voorgaande jaar 1546. De 'kolve' betekent hier schietwedstrijd. Er waren er ongeveer tien op een jaar, telkens op zon- of feestdagen. De 'handboog' schafte zich een beeld van hun patroonheilige aan en vereerden het in de Sint-Martinuskerk. In 1605 werd een ouder beeld van Sint-Sebastiaan in de kerk vermeld. Wat daarmee gebeurde, is niet geweten. Omstreeks 1700 werd het nog bestaande beeld besteld en gemaakt. Het is vrij eenvoudig en moet betaald geweest zijn Het bleef bewaard en siert nog steeds de kerk. Dat beeld droeg de gilde mee in de drie Looise processies. Dan stapten ze op in groot ornaat en lieten zich begeleiden door speellieden die ze voor die gelegenheid inhuurden.

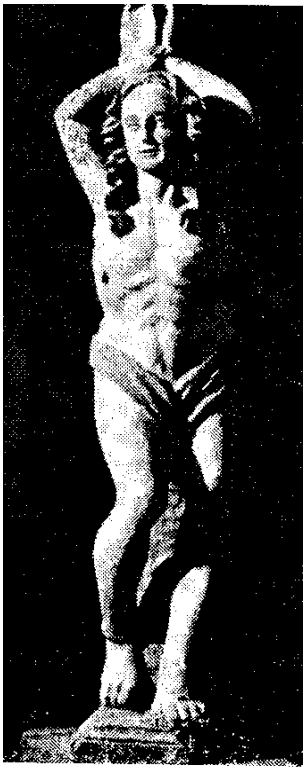

Beeld St.-Sebastiaan van omstreeks 1700 in St.-Martinuskerk

De gilde schoot horizontaal op de schijf om te oefenen. Dat noemden ze het schijfschieten. Om jaarlijks de koning aan te duiden, schoten ze echter naar omhoog, naar de staande wip. Ze schoten aan dezelfde schuttersboom als de Sint-Barbaragilde. Ze kochten de Spil, verfden de mast en deelden de kosten van het onderhoud in twee. In 1759 betaalde Mathijs Rayen als borgemeester van de Sint-Sebastiaangilde voor hun deel in het verven van de boom. De twee gilden onderhielden en bekostigden dezelfde schuttersboom. Toen de wip in 1768 gebroken was, werden de stukken publiek verkocht en de opbrengst in twee gedeeld.

De twee gilden kwamen naar elkanders schietdag. De Sint-Barbaragilde betaalde in 1767 de wijn voor de nieuwe koning van de Sint-Sebastiaan en ook de speellieden. Ze dronken toen 'op de molen' voor een flink bedrag. Blijkbaar was het lokaal van de Sint-Sebastiaangilde toen aan de molen die in het gehucht Schoonhees stond.

De meeste gezellen van St.-Sebastiaan woonden toen op Schoonhees, waarvan de molen zowat het belangrijkste gezichtspunt was. Deze gilde had ook onroerende goederen. Mogelijk was één ervan het perceel genaamd "de Guldt" dat werd vermeld in 1630.

De patroondag was 20 januari. Pastoor Ooms schreef omstreeks 1666 dat op het feest van St.-Sebastiaan een aangekondigde gezongen mis gebeurde. De gilde kwam dan offeren. Zij betaalden de priesters niet, maar de pastoor en de kapelaan werden uitgenodigd op het gildefeest dat volgde.

De dag nadien was er een gelezen mis voor de overleden broeders en die werd evenmin betaald. Weer mocht de pastoor de voeten mee onder tafel steken.

In 1778 kwam er een dispuut. Bepaalde gildebroeders hadden gemerkt dat niet meer werd gehandeld volgens het eigen reglement, de zogenaamde 'caerte'. Ze lieten een notaris alles juist op papier zetten. Hij schreef het op perkament over en las het in de kamer voor aan alle confreers. Ze noemden zichzelf: *Gulde Broeders der Loffelijcke Gulde van den hijligen Sebastianus.* Er werden toen 26 namen vermeld. Daarvan waren er 5 van Hulst, 4 van Centrum, 3 van Schoot, 1 van Engsbergen, maar het zwaartepunt lag in Schoonhees met 11 gildebroeders. Het bestuur werd gevormd door koning Martin Van Roy, deken Peter Ambroos, borgemeesters Arnold Pinckx en Jan-Baptist Broeckmans en ten slotte de knaap, Peter Wouters, die als bode fungeerde. We stellen vast dat er toen geen 30 leden meer waren en geen hoofdman werd vermeld.

Tot het kerkbezit van Sint-Martinus behoort nu een zilveren plaatje dat tot een gildebreuk behoorde. Er staan vijf namen op, waarvan twee vrouwen. Het zijn geen koningen van de St.-Barbaragilde, zodat we deze plaat toeschrijven aan deze Sint-Sebastiaangilde.

In de 19de eeuw vernemen we niets meer over deze gilde. Tijdens de repressie van de Franse Revolutie moet ze zijn opgeheven.

3. Sint-Barbaragilde

Van de vijf Looise schuttersgildes kon 'de Confraterniteit van Sint-Barbara' het langst overleven. Ze werd ook ' loffelijk' genoemd: *de loffelijcke gulde van Sint-Barbara binnen Tessenderloo.* Na twee verenigingen van boogschutters hanteerde deze confrérie het toenmalige moderne wapen, het geweer. Dat was aanvankelijk een duur tuig, zodat alleen de meest welgestelde mannen er deel konden van uitmaken. Mede daardoor werd Sint-Barbara de gilde van de notabelen, volledig gedomineerd door inwoners van het centrum, toen bestaande uit Markt, Rijt en Baal, die samen het gehucht Plaats vormden. Tevens was het de gilde van de abdij van Averbode. De meier en pachters van de Looise abdijhoeves waren aangesloten en de abt van Averbode was in de 18de eeuw zelfs de hoofdman van deze gilde. De plaats van samenkomst, het clublokaal, werd vanouds de Kamer van Sint-Barbel genoemd. Het kreeg ook een overdrachtelijke betekenis. De kamer was zoals de zetel van de latere verenigingen. Giften werden gedaan aan 'de Kamer van Sint-Barbara'. Van de vijf Looise gilden zijn over deze vereniging de meeste gegevens bewaard gebleven.

St.-Barbarakapel aan de Rijt, huidige Neerstraat

De oudste vermelding van de Looise St.-Barbaragilde is het jaartal 1597 op de hoofdplaat van de breuk die dat jaar werd aangeschaft. Waarschijnlijk gaat de stichting nog enkele jaren verder terug in de tijd. De oprichting is afhankelijk van het aantal geweren dat zich in Tessenderlo bevond.

In 1608 werd hier een zogenaamde 'monstering' gehouden, een schouwing van de wapens. Luitenant-drossaard, Hendrik van Hout, noteerde ze. Mits een lichte overdrijving kunnen we stellen dat de Looienaars toen een klein leger konden vormen. Er waren zoveel roeren of geweren dat er alleszins een kolveniersgilde kon bestaan.

Lang voordien, in 1566, was ook zo een monstering gehouden. Toen waren er nog maar twee geweren in Tessenderlo, tenzij ze werden achtergehouden. Het is echter logisch dat buskruit en dure geweren, die pas een eeuw voordien op de slagvelden waren opgedoken, zich niet snel bij een arme bevolking verspreidden. De Sint-Barbaragilde met het geweer kon in 1566 nog niet ontstaan zijn.

Er waren toen 167 weerbare mannen in Tessenderlo. Zij vormden de burgerwacht die per gehucht georganiseerd was. De eeuwenoude suprematie van Schoot als grootste en belangrijkste Loois gehucht was aan het afnemen. Met de aanhang werden bedoeld: Gerhees, Gerhagen, Schrikhoek, Liebroek en Boekel. Het in de middeleeuwen kleine Engsbergen had toen Schoonhees of Groot-Berg al ingehaald en voorbijgestoken. De kwaliteit van bewapening was daar echter het minst. In Engsbergen woonden blijkbaar de armste luizen van de gemeente, die zich het minst een geweer konden aanschaffen. Ook het kleine Hulst was flink geëvolueerd tot tweede gehucht inzake weerbaarheid. Nochtans zat het geld in het centrum. Die bewoners konden zich relatief het grootste aantal 'roeren' of geweren permitteren.

De mannen dienden een roer of bij gebrek daaraan een half spies als eerste wapen te hebben. Daarnaast brachten een veertigtal mannen nog een tweede klein wapen mee; een poniaert was een dolk en een dagge was ook een steekwapen. Als de dagge groter was, was hij goed of een 'goedendag' waarmee de Fransen in 1302 bij Kortrijk zo uitgebreid konden kennismaken. In 1608 waren er 85 geweren in Tessenderlo. De kleine helft van die bezitters was aangesloten bij de St.-Barbaragilde, waar ze konden pronken met hun schiettuig. In de jaren van die monstering waren ook twee boogschuttersgilden actief maar toen werd een boog al niet meer gerekend tot de wapens waarmee de burgerwacht zich kon verdedigen. Een boog werd toen al louter als een ontspanningstuig gezien.

Op 1 juli 1611 hernieuwde de prins-bisschop van Luik de caerte of statuten van de Looise Sint-Barbaragilde. We lezen: *"De luiden van de oude broederschap en sodaliteit van Tessenderlo waren bijna te niet gegaan en verstorven door de voorbije krijgshandelingen".* Toen het Twaalfjarig Bestand was ingegaan en kortstondig vrede had gebracht, wilden enkele broeders hun gilde doen herleven en richtten een verzoekschrift aan Luik. De prins-bisschop ging positief op het verzoek in en bepaalde dat alleen de gildebroeders met hun wapens op Sacramentsdag het H. Sacrament mochten volgen; alle anderen zonder wapens.

Er gebeurde veel ongepastheid bij het schieten van de papegaai en daarom mochten zij maar één of twee dagen per jaar vaststellen om de papegaai te schieten. Pas als een medebroeder dood was, mocht een andere aangesteld worden. Als er ruzie of krakeel voorviel in de vergadering van de broederschap, dan konden alleen de medebroeders de straffen opleggen. Voordien waren de hoofdgilde van Hasselt bevoegd om lokale onenigheid op te lossen. Nu kregen de eigen broeders het recht dat te doen.

Cuppens Felix en Volders Emma met St.-Barbarabeeld

Het ledenaantal mocht niet te groot zijn. Dat werd beperkt. Dronkenmansruzies bij schietingen konden uitlopen op massale (vuur)gevechten en dat moest voorkomen worden.

In 1616 lag Kerst In de Reyt ziek te bed en liet hij zijn testament schrijven. Hij liet een aalmoes na aan zijn natuurlijk kind Thijs en ‘de kamer van Sint-Barbel’ schonk hij zijn twee roers of geweren en zijn rappier of degen. Hier was sprake van een man die twee geweren bezat. In 1629-1630 was het aantal weerbare mannen in Tessenderlo opgelopen tot 313 of bijna een verdubbeling tegenover twintig jaar voordien. Toen had de grote meerderheid al een geweer. Zelfs in het arme Engsbergen hadden 29 van de 34 weerbare mannen een ‘roer’.

In die omstandigheden kon een kolveniersgilde als St.-Barbara goed gedijen en dat gebeurde ook. Het is opvallend dat omstreeks 1630 vooral de Sint-Barbaragilde uitvaarten voor gestorven gildebroeders liet doen. De andere gilden komen nauwelijks voor in de dodenregisters. Het is een bewijs dat de gilde met het geweer toen een veel sterkere werking had dan de andere gilden. Een andere verklaring is dat het de notabelen met centen verenigde. Ze kwamen meer in de akten voor.

Gildetoebehoren:
De gilde had diverse voorwerpen die tot haar patrimonium behoorden. Een klein overzicht: breuk, vaandel, sluier, stok en strik, schilderij, trommel, beeld en altaar, kapel, kamer, kisten en boeken en inkomsten van goederen.

Het belangrijkste en duurste bezit was de breuk. Het bestond uit meerdere zilveren borstplaten met onderaan de afbeelding van een papegaai. De platen waren met elkaar verbonden door ketentjes. Op de platen stonden de namen van de koningen gegraveerd met de jaartallen waarin ze zich tot koning geschoten hadden. Zoals elders, mocht de koning de breuk dragen. Tevens moest hij zijn gildebroeders trakteren, maar ook zijn zilveren plaatje bekostigen om mee aan de breuk te bevestigen. Niet iedereen heeft zijn plaatje nagelaten.

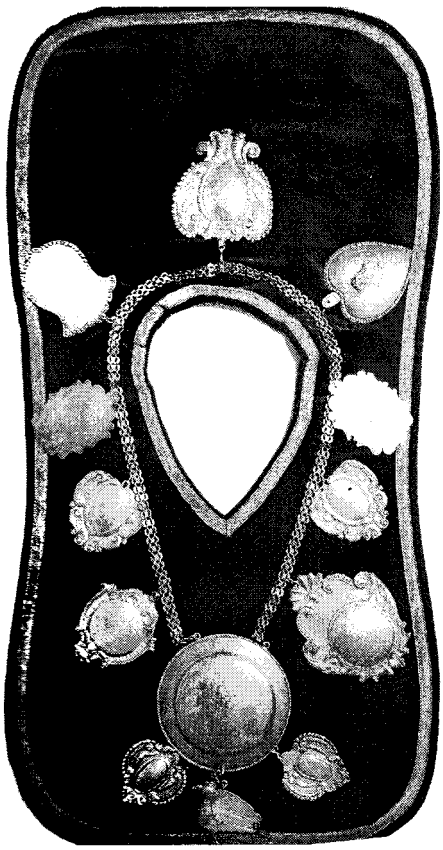

De huidige breuk bevat dertien zilveren plaatjes. Het oudste dateert uit het jaar 1597. Het bevat de afbeelding van de patroonheilige St.-Barbara met de toren, in haar linkerhand een open boek, in haar rechter hand een palmtak. Er zijn twee keer twee gekruiste geweren of kolven te zien en één keer twee gekruiste degens. Onderaan hangt zoals gebruikelijk de afbeelding van de vogel of papegaai. De papegaai was letterlijk de vogel van Pape Jan. Deze mythologische priester zou in de fantasierijke geesten van toen een christenlijkl rijk beheren dat gesitueerd was achter het land van de Moren of het islamrijk: het land van Pape Jan, waar de eerste ontdekkingsreizigers hoopten te belanden.

Het is logisch dat de Looise notabelen hun plaatjes aan de breuk hebben bevestigd, in tegenstelling tot vele andere koningen van eerder bescheiden komaf.

Uit: Eeuwentemmer het Loois Archief
Wordt vervolgd met de twee oude gilden: Onze-Lieve-Vrouwgilde en St.-Martinusgilde.

GILDEDAG TE HOOGSTRATEN

1. Inleiding

Op 26 september organiseert de Federatie haar negende Gildedag te Hoogstraten. Dit kleine stadje ligt helemaal centraal in het noorden van België, vlakbij de grens met Nederland. Hoogstraten is vooral gekend om haar smakelijke, dieprode aardbeien die je her en der kan vinden, ook op buitenlandse markten. Voor deze organisatie kan de Federatie rekenen op de steun van het stadsbestuur en het Sint-Jorisgilde van Hoogstraten.

De Gildedag is een gedroomde daguitstap voor je gilde. De Federatie heeft een prachtig en boeiend dagprogramma uitgewerkt. Zowel het stadsbestuur en het Sint-Jorisgilde zullen hen bijstaan om u een ganse dag in de watten te leggen. Verder kan je de helft van de buskosten recupereren via de Federatie. Inschrijven dus!
Het programma van de dag ziet er als volgt uit:

09.00 uur Receptie voor de genodigden in het stadhuis
10.00 uur Eucharistieviering in de Sint-Catharinakerk
11.30 uur Optocht doorheen de aloude Vrijheid
13.30 uur Middagmaal

Namiddagprogramma (zie verder in dit artikel)

14.00 uur Zilvertentoonstelling in de Begijnhofkerk

18.00 uur Einde en afhaling herdenkingspenning

Alle gilden die lid zijn van de Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden worden uitgenodigd. Zij kunnen gratis deelnemen aan alle activiteiten van het namiddagprogramma. De reiskosten per bus worden gedeeltelijk terugbetaald door de Federatie.
Inschrijven kan via het inschrijvingsformulier of via e-mail naar vlaamseschutters@skynet.be.

1. Hoogstraten en haar gildeleven, even voorstellen…

In de middeleeuwen was Hoogstraten een levendig stadje waar handelaars konden eten, drinken en overnachten in herbergen. Hoogstraten lag toen namelijk op het knooppunt van handelswegen en was een gegeerde stopplaats. De Vrijheid stond vol herbergen, de straat was verhard met kasseien en er waren jaar- en weekmarkten.
Wortel, reeds vermeld in 1155, is vermoedelijk het oudste dorp. Van Hoogstraten vermoedt men dat het rond 1210 gesticht werd door de hertog van Brabant, Hendrik I, en alzo met vrijheidsrechten begiftigd werd. Het nieuwe Hoogstraten overvleugelde al snel Wortel en werd het centrum van het Land van Hoogstraten.

De eerste geschriften omtrent het gildeleven te Hoogstraten dateren van 1389. Toen verleende Jan IV van Kuijck, Heer van Hoogstraten, het recht op tolgeld aan de voetboogschutters uit dank voor bewezen diensten (spijtig dat dit vandaag niet langer het geval is). Het gilde van Hoogstraten bestond toen wellicht al sinds tientallen jaren en was zeer actief.

De schuttersgilde werd bevolkt door poorters. Zij waren inwoners van de Vrijheid Hoogstraten die er ofwel geboren waren, ofwel het poorterschap verkregen hadden door veel geld te betalen aan de heer. Zeker is dat deze poorters zeer veel macht hadden en de heer dikwijls het vuur aan de schenen legden. Zo verkregen zij in ruil voor bescherming enorm grote voorrechten. Vooral in de vroege 16de eeuw kende Hoogstraten een enorme bloeiperiode. Met het huwelijk van Elisabeth van Culemborg met Antoon de Lalaing kreeg Hoogstraten plots een zeer invloedrijk man binnen haar kasteelmuren. Hoogstraten wordt een graafschap en de graaf en gravin behoorden tot de voornaamste adel in de Nederlanden. Antoon was de eerste raadsheer van Margaretha van Oostenrijk en werd zo verantwoordelijk voor het binnenlands beleid in haar landeigendommen. Zij lieten in die tijd de Sint-Catharinakerk en het mooie stadhuis bouwen. Ook het begijnhof kwam toen tot stand.

Antoon de Lalaing was een zeer belangrijk figuur voor de gilden. Hoewel hij meestal vertoefde in zijn hof te Brussel, het hof van Hoogstraten genaamd en gelegen aan het huidige Koningsplein, was hij toch een steunpilaar voor de plaatselijke gilden. Regelmatig schoot hij zich in één van onze gilden tot koning. Van hem of van zijn drossaard ontvingen zij allen hun Caert of reglement. De oudste is die van Hoogstraten zelf. Deze dateert van het jaar 1525. Deze kaart is nog altijd aanwezig in het stedelijk archief en kan u bewonderen tijdens de tentoonstelling in de Begijnhofkerk.
Eind 17de eeuw verdween de familie de Lalaing een beetje uit het zicht. Door huwelijken kwam het graafschap uiteindelijk in handen van de familie van Salm. Niklaas-Leopold van Salm erfde uiteindelijk in 1709 het graafschap. Hij verbleef meestal in zijn zomerverblijf te Hoogstraten. Onder zijn impuls werd het graafschap verheven tot een hertogdom. Regelmatig werd hij feestelijkgevierd in Hoogstraten, dit vooral na zijn vele vorstelijke benoemingen als hoog staatsman. En veelal kwamen tijdens deze feestelijkheden ook de gilden goed in beeld. Zo schoten zij met de haken om hem plechtig in te halen. Hiertoe kregen zij van de Vrijheid het poeder geschonken. In vele gevallen kregen zij ook een ton gerstenat wanneer zij deelnamen aan de feestelijke intrede van de vorst.
Zeker is wel dat hertog Niklaas-Leopold van Salm de gilden erg genegen was. Zo ontving het Sint-Jorisgilde van Hoogstraten in 1756 de relikwie van de heilige Benignus. Het bestond uit het gebeente en een glazen flesje met het bloed van de heilige martelaar.

Deze relikwie wordt nog altijd bewaard in het linker zijaltaar van de kerk, ook wel het Choorken van Sint-Joris genoemd.
In datzelfde jaar ontving het Sint-Jorisgilde ook het reliek van de heilige Sint-Joris. Het reliek, alsmede de

echtheidsverklaring zijn nu eigendom van de kerk. Ieder jaar wordt dit unieke relikwie met de viering van Sint-Joris vereerd. Zo ook tijdens de eucharistieviering tijdens de Gildedag.
Het gildeleven in het land van Hoogstraten tiert nog steeds welig en heeft gelukkig de tand des tijd doorstaan. Gegroepeerd in het Verbond van Sint-Jorisgilden schieten negen kruisbooggilden bij mekaar hun plaatselijke kampioenschappen en zestallen. Op dit moment telt dit verbond een tweehonderdtal actieve schutters.

Welkom dus in het land van de Sint-Jorisgilden… en bij deze willen wij alle gilden aanmoedigen om deel te nemen aan deze onvergetelijke dag.
Hieronder kan je een gedetailleerd programma vinden van de Gildedag. Tot dan!

2. Namiddagprogramma Gildedag

Naast de aardbeiteelt heeft Hoogstraten nog enkele zeer toeristische troeven om de bezoeker een aangename dag te bezorgen. De voornaamste werden door de organisatie in het namiddagprogramma van de Gildedag opgenomen. Al deze activiteiten kunnen mits het voorleggen van de strippenkaart (deze verkrijgt u bij uw aanmelding op het secretariaat) gratis bezocht worden. Hieronder een korte opsomming van datgene wat u te wachten staat…

Sint-Catharinakerk en Hemonibeiaard

Onder begeleiding van enkele plaatselijke gidsen kan u de kerk bezoeken en kennismaken met her rijke verleden. De gotische Sint-Catharinakerk is de hoogste bakstenen toren ter wereld en bevat wereldberoemde glasramen uit de 16de eeuw. Ook de moeite om te bezoeken is het praalgraf van Antoon de Lalaing en Elisabeth van Culumborg. Verder is ook het middeleeuwse koorgestoelte zeer bekend om het houtsnijwerk en de vele unieke beeltenissen uit het dagelijkse leven der middeleeuwen.
Via een wenteltrap aan de zijingang kan ook de toren beklommen worden. Niet tot de totale hoogte van 104 meter, wel tot de ommegang op zowat een zestigtal meter hoogte. Bij goed weer wordt u overvallen door een prachtig panorama over de Kempense vlakte. Indien helder genoeg kan u zelfs in de verte de kathedraal van Antwerpen ontwaren. Tijdens de klim of de afdaling kan u ook een bezoek brengen aan de beroemde 16de-eeuwse Hemonibeiaard. Deze wordt de ganse namiddag bespeeld door onze huisbeiaardier Luc Dockx. Hij speelt die namiddag vooral gildeliederen uit het ganse Vlaamse gildeland.

Stadhuis
Uit dezelfde periode als de kerk dateert ook het gotische stadhuis. Normaal is het stadhuis nooit geopend voor bezoek. Op de Gildedag kan dit echter ook, onder gidsbegeleiding, bezocht worden. U maakt er kennis met de oude gildezaal, oude schilderijen met taferelen uit het aloude gildeleven te Hoogstraten. Ook de trouwzaal is een bezoekje meer dan waard.

Begijnhof

Het begijnhof ontstond rond 1380. In de 16de eeuw hadden de begijntjes te maken met meerdere branden, onder meer op Witte Donderdag van 1506 toen, behalve de kerk, het hele complex werd vernield. In 1534 werd het hof omringd door een stenen muur.

In het begin van de 17de eeuw telde men twee begijntjes. Dit aantal liep op tot 160 bij het einde van de 17de eeuw. In 1972 verliet de laatste begijn, Johanna van den Wijngaard, het begijnhof.

Jarenlang werd het begijnhof van Hoogstraten aan zijn lot overgelaten.

Als reactie tegen het mogelijke 'verlies' van het begijnhof voor de lokale gemeenschap, verenigde een groep inwoners van Hoogstraten zich in de vzw ‘Het Convent’. Die slaagde er in het begijnhof in erfpacht te nemen en te restaureren.
Het begijnhof van Hoogstraten is, in tegenstelling tot vele 'stadsbegijnhoven', een zeer eenvoudig tot haast armoedig hof. Het bestaat uit een barokke kerk, 36 huisjes en een schuur. Het geheel is ommuurd en heeft twee toegangen. Eén hoofdingang en één achteringang die uitgeeft op de bij de restauratie aangelegde parking. Het hof is autovrij. Momenteel (en reeds sinds eind 1997) is het hof terug volledig bewoond.
Het begijnhof dient als epicentrum van onze Gildedag. U geniet er uw middagmaal (indien u hiervoor heeft ingeschreven). Er is een open café en in de appelboomgaard kan u schieten met de diverse wapens.
De barokke begijnhofkerk is tijdens de gildedag het decor voor de zilvertentoonstelling. Tijdens deze tentoonstelling speelt de Koninklijke Jachthoornkring Jagermeesters van Sint-Hubertus uit Brasschaat jachtliederen.

De Laermolen

Aan de brug over de Mark, in de Molenstraat, vindt men een oude watermolen. Reeds van vóór 1381 stond op deze plaats een watermolen die 'Laermolen' werd genoemd ('Het Laer' = een onbebouwd, drassig weiland). Het was toen al een oliemolen, maar hij zag er anders uit dan nu: hij was waarschijnlijk in hout opgetrokken. In 1586 werd deze houten Laermolen in de as gelegd. Er bleef niks meer van over. Rond 1620 werd de molen heropgebouwd en kreeg hij ongeveer de huidige vorm. Deze werd later uitgebreid met een 2de molengebouw op de linkeroever. De 2 molens waren verbonden met een majestueus 30 meter lang strodak.

De dubbele molen met het strodak en de twee houten waterraderen kennen we van vele oude postkaarten. In 1911 sloopte men het sluiswerk en de graanmolen op de linkeroever. Van de oliemolen rechts bleef enkel een ontmantelde, lege ruïne over.

Sinds april 2004, toen de vzw De Laermolen de restauratie van de watermolen voltooide, wordt er in deze prachtige molen op de oever van de Mark weer olie geslagen.

Om bij de watermolen te komen, kan u aan de ingang van het begijnhof opstappen op de paardentram. Dit zijn door een vierspan Brabantse trekpaarden getrokken paardenkarren die u door het natuurkader van het omliggende land ter plaatse brengen. Aan de Laermolen kan u enkele zelfgemaakte gerechten degusteren tegen een minimale prijs.Verder kan u er eigen gemalen smoutolie, notenolie en olielampjes kopen.

Vrij podium

Ook tot rust komen rond het podium aan de ingang van het Begijnhof behoort tot de mogelijkheden. Met een verfrissend drankje kan u genieten van één van de gastoptredens. Zo zijn er optredens van verschillende gilden met onder meer gildedansen, vendelen, en roffelen. Het Piuskoor brengt enkele streekliederen en verder zijn er ook optredens van de Brassband uit Wortel en een plaatselijke folkgroep.

3. Zilvertentoonstelling

Onze Vlaamse gilden zijn veelal ook rijke gilden. Niet zozeer qua clubkas maar wel in de vorm van het zilverwerk dat zij met zich meedragen in optochten. Dit zilverwerk wordt meestal bewaard in kasten thuis of in de bankkluis. Maar zelden kunnen wij hiermee uitpakken. Nochtans is het één van de mooiste vormen van kunst- en cultuurerfgoed die wij kennen.

Om toch éénmaal in de schijnwerpers te treden met onze bezittingen, kan u deelnemen aan de tentoonstelling tijdens deze Gildedag.
De door u geselecteerde stukken kunnen al vanaf 9 uur binnengebracht worden in de begijnhofkerk. Daar worden zij door professionele mensen opgehangen of in kasten geëtaleerd. Stukken die in de optocht meegedragen worden, kunnen na de ontbinding hiervan binnengebracht worden.

Deze activiteit vormt dan ook meteen de hoofdactiviteit van onze gildedag en kan alleen welslagen mits uw medewerking.

Het spreekt voor zich dat er tijdens de tentoonstelling een permanente bewaking voorzien wordt. Ook de in- en uitgangen worden gecontroleerd en er mogen niet meer dan vijftig personen gelijktijdig de tentoonstelling bezoeken.

Via deze weg willen wij u oproepen om hieraan deel te nemen. Het is voor de kunstminnende lieden uit het Vlaamse land de enige unieke gelegenheid om kennis te maken met de schoonheid van het gildeleven.

Jozef Servaes

KEIZERSVIERING – KONINGSSCHIETING SINT-JORISGILDE MINDERHOUT

Op zaterdag 1 mei 2010 werd onze Koning Jan Stoffels tot Keizer gekroond.
Een gildebroeder die driemaal na elkaar de koningsvogel weet af te schieten? wordt tot keizer gekroond. Eén periode duurt 6 jaar. Jan Stoffels heeft er dus een periode van 18 jaar koningsschap opzitten. Nooit eerder werd in onze gilde een keizer gekroond.
Op zaterdagmorgen trokken alle gildenleden, voorafgegaan door de roffelaar naar de parochiekerk van Minderhout waar de keizersviering plaats vond.

Na een woord van welkom door de hoofdman kon de eredienst aanvatten.
De dienst werd geleid door eerwaarde heer Soontjes.
Het O.-L.-V.A-koor stond onder leiding van eerwaarde heer Van Hoof.
Voor de muzikale omlijsting op het orgel tekende Luc Dockx.
Het hoogtepunt van de viering was ongetwijfeld de wijding van de keizersbreuk en de wijding van de keizer en de keizerin. Vanaf dit ogenblik kon de huidige koning zich keizer noemen.
Door hoofdman Marcel Floren werd een overzicht gegeven van de activiteiten van de koning gedurende de afgelopen 18 jaar.
Luitenant Frans Tackx gaf een uiteenzetting, aan de hand van foto's, over de verschillende onderdelen van de prachtige keizersbreuk ontworpen door de heer Xavier Aertgeerts.
Na deze plechtigheid werd ter ere van de keizer en de keizerin "de Lancierskadril van Turnhout" uitgevoerd door de dansgroep van Sint-Joris Minderhout. Vervolgens trokken de gildeleden en genodigden onder begeleiding van de vendeliers van Hoogstraten in een grote stoet naar de parochiezaal voor het feestmaal. De keizer en de keizerin konden plaatsnemen in een prachtige koets.
Na de middag trok heel het gezelschap, voorafgegaan door de fanfare van Minderhout en de vendeliers van Hoogstraten , de keizer en keizerin in hun koets, naar het oud voetbalveld voor de koningsschieting.
De hoofdman verwelkomde de burgemeester van Hoogstraten, de schepen, de keizers, koningen , hoofdmannen en genodigden, gildebroeders en gildezusters.

De burgemeester, Arnold Van Aperen, wenste de koningsschieting en de nieuwe koning veel succes toe. De genodigden konden, onder begeleiding van enkele schutters, hun kans wagen om de vogel af te schieten. Een kleine bijdrage in de beurs zou de kosten voor de nieuwe koning moeten milderen. Terwijl de schutters van Minderhout een volgnummer op hun schoen geschreven, kregen gaven de vendeliers een staaltje van hun kunnen. Vervolgens werd het reglement van deze koningsschieting voorgelezen door onze luitenant en kon de schieting beginnen. 29 schutters traden aan. Volgens het reglement kon de vogel tweemaal teruggeplaatst worden in een aparte ronde. Het lukte Wim Hendrickx en Leo Gabriëls om de vogel af te schieten, maar zij maakten gebruik van de mogelijkheid om de vogel terug te plaatsen. De klok tikte verder. Het weer kon niet gunstig genoemd worden, maar wie nu de vogel naar beneden kon halen zou per definitie koning worden. Het was tenslotte Louis Van Bergen die de vogel wist af te schieten. Minderhout had een nieuwe koning. Louis en May werd veel geluk toegewenst. De dansgroep voerde een dans uit ter ere van het nieuwe koningspaar. Ook de vendeliers brachten hulde aan de nieuwe koning. Onder begeleiding van de fanfare en de vendeliers trok het hele gezelschap richting gildelokaal waar een receptie met gildebier ter ere van de nieuwe koning werd aangeboden aan alle aanwezigen. Dat er nog geruime tijd werd nagefeest hoeft geen verdere uitleg.

Marcel Floren, Hoofdman

VERTELLINGEN RONDOM DE HANDBOOG VI

Mag ik deze aflevering met volgende bedenking aanvatten?

Het gebeurt regelmatig op een of ander schutterstreffen dat iemand me zegt toch plezier beleefd te hebben aan één van onze bijdragen en enkele zeggen me zelfs "dat ze veel hebben bijgeleerd". Dat doet me natuurlijk deugd, maar...mag ik er ook het volgende aan toevoegen? Bij de vijf vorige afleveringen van ons onderwerp was er steeds een oproep om wat medewerking te bekomen o.a. in de vorm van een boek dat men mij even ter beschikking zou stellen of een duplicaat van een bijzonder artikel over ons onderwerp enz. Helaas: nog niets, helemaal niets ontvangen! Hebben onze gildebroeders en gildezusters dan zoveel werk? Schieten zij werkelijk zeven dagen op de zeven? Wat liggen al die archieven daar overal te doen? Enfin: wat Hasselts zand er over en…ik hoop maar verder!

Keren wij eerst even terug naar enkele vaststellingen uit onze vorige aflevering. Het ging in hoofdzaak over het verschil tussen het doen en laten van de Franse en de Engelse handboogschutters. Eén van de laatste vaststellingen was dat, in Frankrijk althans, de handboogschutters veel minder geliefd waren dan de kruisboogschutters. Bovendien moet er een malaise geweest zijn binnen de Franse handboog-verenigingen zelf: velen wilden niet in de voorste gelederen opgesteld worden wanneer de vijand ook over kruisboogschutters beschikte. Maar wat mij bijzonder getroffen had, was de bewering dat vele ridders en vorsten destijds een soort misprijzen koesterden tegenover "deze groepen van met handbogen bewapende mannen, die bijna uitsluitend gerekruteerd werden binnen de rangen van het gewone volk, die dikwijls blootsvoets vochten en die meestal behoorden tot confréries of broederschappen". Meermaals kwam het, volgens dezelfde bronnen, tot ruzies of hevige spanningen tussen deze handboogschutters en de krijgsheren, niettegenstaande deze laatste toch op hen een beroep moesten doen om hun terreinen voldoende te kunnen verdedigen. Wat mij bij dit alles het meeste opviel, was de vaststelling dat vele handboogschutters behoorden tot "broederschappen" en dat juist dit hen door vele krijgsheren kwalijk werd genomen. Daarentegen was het lid zijn van een broederschap voor de magistratuur van vele steden een pluspunt in verband met het mogen uitoefenen van de handboogkunde. Als lid van een broederschap moest men een gedegen en moreel hoogstaand man zijn en zulke lieden nam de stad maar al te gaarne aan "tot beschutting van hun stede". De meeste historici wijzen er wel op dat dit eerdere misprijzen van de edelen en de ridders tegenover de handboogschutters, bijna uitsluitend in Frankrijk voor kwam.

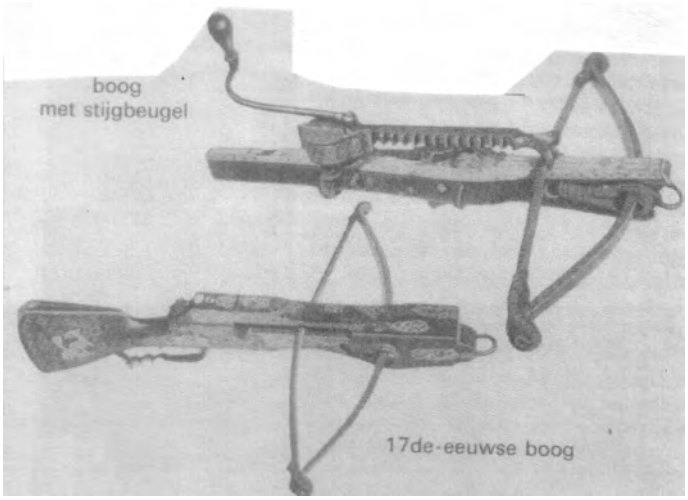

Ik stel mij nu vooral de vraag: “Waarom waren de handboogschutters uit de confréries niet zo geliefd?” Ik persoonlijk denk gerust te mogen zeggen dat het hierbij niet zozeer ging om het “materiële” aspect van de schutter (= zij kwamen uit de arme lagen van de bevolking), maar wel om het “morele” aspect. Zulke broederschappen zetten zich destijds regelmatig af tegen oorlog en geweld en tegen de bijna dagelijkse plunderingen van de toch al niet zulke rijke hofsteden. Wij mogen hier zeker niet uit het oog verliezen dat, vooral in de 12de en de 13de eeuw, er meerdere nieuwe bewegingen waren ontstaan binnen de kerk, bewegingen van leken en religieuzen die aanleunden bij de nieuwe theorieën en leefwijzen van o.a. een Franciscus, een Dominicus, een Antonius van Padua, een Clara, enz. De Franciscanen kenden met hun vrede-predikaties overal veel bijval en heel veel leken sloten er zich bij aan: zij werden de Derde Ordelingen van de Franciscaanse beweging genoemd. Het is geweten dat ook zij vele broederschappen hebben opgericht en het is dan niet moeilijk om aan te nemen dat ook bij hen vele schutsbroeders aangesloten waren. Dat deze al eens tegenstribbelden wanneer zij voor een veldtocht of een verdedigingsslag werden opgeroepen, was voor hen normaal, maar was voor de krijgsheer en de ridders niet zo aangenaam. Wij mogen er zeker van zijn dat dit één der voorname oorzaken is geweest van het feit dat ridders en heren niet zo gaarne op zulke manschappen een beroep deden: men kon er vaak gewoon niet op rekenen. Vergeten wij bij dit alles niet dat dit zich ook in het toenmalige Vlaanderen voordeed, daar zowel de koningen van Frankrijk als de hertogen van Bourgondië enz. hier voortdurend hun gezag kwamen opleggen.

In Engeland verliep het anders. Tijdens de hele hier besproken periode, stonden de handboogschutters er in hoog aanzien en ook nog lang nadien. In 1335 vaardigde koning Eduard III een wet uit dat eenieder die wat grond of geld bezat, zich moest voorzien van een zwaard, een boog, wat pijlen en een goed mes. Zij die het met minder moesten doen, raadde hij toch nog aan om zich een boog en enkele puntige pijlen aan te schaffen. Hun bogen waren meestal tot 5 voet lang, maar waren zeer licht en waren, door de verbeteringen der pezen, zeer doeltreffend. Bij al onze lezers overbekend is wel de slag der Gulden Sporen in Kortrijk tijdens het jaar 1302.

Guldensporenslag. Terugkeer van de Bruggelingen na de overwinning.

Een groot deel in de overwinning op de Fransen, was zeker te danken aan de inzet van duizenden Vlaamse, Schotse en Zwitserse handboogschutters. En als men weet dat destijds de handboogschutters 3 tot 4 pijlen afschoten en de Franse kruisboogschutters slechts één, dan is het niet te verwonderen dat de Fransen het onderspit moesten delven.

Het is mede door deze overwinning dat de Engelsen nog meer aandacht gingen besteden aan de organisatie en de uitrusting van de handboogschutters: vooral Eduard III zal zich, tijdens zijn heel lange regeerperiode (1327 – 1377), er geweldig voor inspannen en zoals wij hogerop reeds aangaven, vaardigde hij meerdere wetten en voorschriften dienaangaande uit.

Toen in 1356 de Engelsen een zware nederlaag hadden bezorgd aan de Franse troepen in de slag van Poitiers, begon de Franse legerleiding er aan te denken toch maar een en ander van de Engelse handboogschutters over te nemen en onrechtstreeks werden de nieuwe verordeningen voor de schutters, ook in onze streken van kracht: dit enerzijds door de toch wel vele contacten tussen Engeland en Frankrijk en anderzijds wegens de invloed van het Franse Bourgondische Hof in grote delen van ons land. Alzo kregen de zich meer en meer uitbreidende Vlaamse steden er ook mee te maken, dus ook de daar gevestigde schutterijen en de broederschappen die schutsbroeders moesten leveren. Uiteindelijk zou Eduard III tegenover de Fransen het onderspit moeten delven, wat bekrachtigd werd door een in Brugge getekend bestandsverdrag. Maar toch bleef men nog jaren zeggen dat de handboogschutters binnen het Engelse leger tot de elite van dat leger behoorden.

Daarentegen werd van de Franse handboogschutters beweerd dat zij niet veel van krijgskunst afwisten. In 1465 kon de Franse koning beschikken over niet minder dan acht- tot negenduizend schutters. Deze kwamen voor een groot deel uit de Artoisstreek, uit Henegouwen, Vlaanderen, Zuidelijk Holland en de twee Brabanten. Maar dadelijk wordt er bij vermeld dat de onder Frans bewind staande “archers se font remarquer surtout par leur indiscipline, rebelles à toute obéissance, dominés sans cesse par la peur de perdre leurs chevaux”. En alsof dat niet voldoende was, voegt historicus Stein er aan toe dat “men er maar één dag lang voldoende kon op rekenen, maar dat les Angloys étaient la fleur des archers du monde”.

Beste lezer, gaarne hierbij nog volgende bedenkingen. Mijn nieuwsgierigheid zou gaarne een heel uitdrukkelijk, een goed en degelijk bewijsbaar historisch antwoord krijgen op de vraag waarom het Franse leger, handboogschutters die uit broederschappen voortkwamen, eerder weigerde dan aanvaardde. Natuurlijk hebben we het vermoeden, zoals wij hogerop reeds schreven, dat de vredesacties van o.a. de Franciscaanse en de Dominicaanse Orden er voor iets tussen zitten, maar gaarne had ik daarvan een uitdrukkelijke uitspraak. De Vlaamse gemeenten moeten destijds, als aanvulling op de Franse voorschriften, toch strikte verordeningen voor hun plaatselijke schutters hebben uitgevaardigd; waar vindt men daar nog voorbeelden van? Wij hebben nog wel enkele zeer, zeer oude Caerten waarin veel staat vermeld, maar nergens vind ik een die op mijn vraag een bevredigend antwoord geeft. Hebben onze gemeenten zo maar alles klakkeloos van Frankrijk of van het Bourgondisch Hof overgenomen, zonder restricties van Vlaamse zijde of zonder aanpassingen aan de Vlaamse gewoonten? In de Frans-Vlaamse grensstreek, waarin Frankrijk destijds meerdere “confréries d’archers” gevestigd had, zoals o.a. in Godewaersvelde en Bailleul, of aan onze kant Poperinge, Ieper enz., zouden er toch in de archieven verwijzingen moeten te vinden zijn naar de wisselwerking tussen die Franse en Vlaamse broederschappen en schutterijen. Is daarover bijvoorbeeld in de archieven van de kruisboogschutters in Poperinge niets te vinden? Wie kan mij in deze zoektocht helpen? Natuurlijk kunnen wij ons indenken dat er tijdens de twee Wereldoorlogen ginds veel moet zijn verloren gegaan, maar toch. Vergeet het niet: wie zoekt, die vindt! Probeer het eens en dank bij voorbaat.

Er is nog een vraag waarop ik een antwoord zoek. Waarom werden in Frankrijk de kruisboogschutters niet scheef bekeken, wanneer zij tot een broederschap behoorden? Had dit hier dan toch te maken met de “materiële” leefwijze van de schutter? Werd de kruisboogschutter wel aanvaard, omdat hij rijker was en uit de hogere kringen kwam? De stichtingsakte van 9 augustus 1359 aangaande de oprichting van een compagnie kruisboogschutters in Parijs, spreekt werkelijk van een broederschap.

Wij geven hier een kort uittreksel uit de oprichtingsbulle van Karel IV de Schone die o.a. schrijft: “Nous par délibéracion de nostre grant conseil, avons voulu, greé et ordené, voulons, greons et ordenons irrévocablement pour touz jours, mais perpétuelement, que une congreacion ou assemblée dicte confraerie faite par les arbvelestriers de nostre dite bonne ville, en l’onneur et commemoracion de Monsieur Sainct-Denis, se tiengne…” Het is bekend dat in die periode Frankrijk nog niet een echt georganiseerd en uitgerust leger had, maar dat het wel in vele en vooral in voor de Franse troon gevaarlijke steden, meerdere afdelingen van goed uitgeruste kruisboogschutters had opgericht om desgevallend dadelijk te kunnen optreden. Waarom mochten die dan wel lid zijn van een broederschap? Werd binnen deze broederschap dan nooit over vrede gesproken? Of luisterden de abbés van deze broederschappen toen ook reeds meer naar de Franse troon dan naar Rome? Zijn opvolger Karel V verbood aan de kruisboogschutters zich met kansspelen of met “de algemene volksspelen” bezig te houden: zij moesten niets anders doen dan oefenen met hun kruisboog en dat liefst op een terrein waarop ze zich konden uitleven. Ligt hier de reden waarom er bij de kruisboogschutters nooit veel aan plezier en vertier werd gedaan, dit in tegenstelling met de handboogschutters die zich gaarne met allerlei volksspelen, met toneel en muziekavonden bezighielden? Hoogstwaarschijnlijk wel, maar wie kan mij daarvan een duidelijk bewijs leveren? Ook in Vlaanderen is, onder de schutters, het verschil in de beleving der ontspanningsmomenten altijd bestaande geweest: waar ligt de echte reden hiervan? Is dat trouwens nog wel na te gaan?

En mag ik uiteindelijk eindigen met het volgende? Karel VI vroeg aan de kruisboogschutters van Parijs en aan hun aalmoezeniers “de prier Dieu, la Sainte-Vierge et les Saints pour lui, et pour les rois de France, ses prédécesseurs et ses successeurs”. Ligt deze bede aan de oorsprong van het feit dat bij het begin van de misvieringen der gilden of schutterijen, er ook altijd een gebed voor het koningshuis werd ingelast?

Zo ziet u maar, beste confreer: er zijn nog zo vele vragen die op een antwoord wachten. We zullen dus nog menige aflevering van ons tijdschrift moeten volschrijven. U schrijft toch mee?

(wordt vervolgd)

PATER KAREL

DE OPRICHTING VAN DE JONGE SCHUTTERIJ MAASMECHELEN

Het is winter. De kerst- en nieuwjaarsperiode zijn net voorbij en als ik door het raam tuur, zie ik dat het landschap bedolven is onder een dik sneeuwtapijt, bovendien vriest het dat het kraakt. Voor de volgende dagen voorspellen de meteodiensten een ware sneeuwstorm en raden zij aan om niet de baan te doen als dit niet echt nodig is. Brrr…wat een rotweer, denk ik bij mezelf terwijl mijn blik afdwaalt naar de wandkalender in de keuken. Aanstaande vrijdag, *afspraak met de 'Oude Garde"* staat daarop te lezen.

Het is immers 50 jaar geleden dat onze schutterij, Sint-Monulphus & Gondulphus 2 Maasmechelen, werd opgericht (december 1959). Geen evident gegeven om een schutterij op te starten zonder een voldoend aantal leden, zonder uniformen, zonder trommelgerief en zonder vuurwapens. Reden om een gesprek te voeren met enkele leden die mee aan de wieg stonden en/of de eerste levensjaren van de schutterij beleefd hebben.

v.l.n.r. Theo Salden, Jan Hamers, Jean Wevers, Jan Salden, Marcel Snyders, Christ Dedroog, Jean Salden
Op de achtergrond bij het kanon Pierre Salden.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog was het verboden om over vuurwapens te beschikken. De wapens van de schutterij werden tijdens en na de oorlog zorgvuldig verborgen tot de oprichting van de voormalige schutterij Sint Monulphus en Gondulphus Maasmechelen in 1956. De broers Theo en Jaak Salden en ook Hubert Bemelmans, allen jonge twintigers, traden toe tot de schutterij. Eveneens in 1956 werd Theo Salden de eerste naoorlogse schutterskoning.

Enkele jaren later, in 1959, verlieten 18 personen de schutterij na een onenigheid. Enkele maanden later, op 13 december 1959, kwamen ongeveer 25 à 30 personen samen voor een eerste vergadering alsook de vorming van een eerste bestuur. Vanaf toen kende de voormalige gemeente Mechelen aan de Maas twee schutterijen, namelijk Sint-Monulphus en Gondulphus 1 en 2, beter bekend als "De Oude schutterij" en "de Jonge schutterij".
De allereerste koning van De Jonge Schutterij was Jan Maes na lottrekking onder de aanwezige schutters.

De broers Theo en Jaak Salden beschikten samen met Jean Wevers over een eigen buks die ze aankochten voor een bedrag van 10.000 frank, via een financiering van 100 frank per persoon en per week. Geen sinecure voor jonge knapen die graag een stapje in de wereld wilden zetten.

Het jaar 1960 was cruciaal voor de doorstart van de schutterij.

De eerste stap was een aanvraag als lid van schuttersbond Maas en Kempen, maar dat was toentertijd niet mogelijk wegens te veel schutterijen. De Jonge Schutterij was bijgevolg beperkt tot deelname aan vrije prijsschietingen alsook de grote muziekfeesten van lokale fanfares. Bij de schutterij te Aldeneik (Maaseik) kochten ze tweedehandsuniformen aan. Het trommelgerief voor ongeveer tien tamboers kochten ze aan met geld afkomstig van de opbrengst van een reuzenbal, kienavond en tombola. Het schietterrein aan de Zandstraat werd gepacht van de kerkfabriek voor een bedrag van 100 frank per jaar. Op het schietterrein kwamen drie schietbomen en een materiaalkot voor de opslag van de harken. Het

koningszilver, bestaande uit een zilveren vogel en zilveren plaat met naamgravure van de stichters op de achterzijde, kostte 3.000 frank bij een juwelier in Bilzen. Het koningszilver breidde uit met een vergulde halve maan via een "onbekende" schenking uit het dorp Kotem. De vlaggenstok bestond uit de bast van een bonenstaak. De vlag zelf was eigenhandig en tweezijdig geborduurd door Nelly Thoné. Tijdens het eerste koningsvogelschieten in 1960 was die slechts aan één zijde geborduurd. Tijdens de optocht door de straten tijdens het allereerste koningsvogelschieten riep men vanaf de zijkant: "Hei, do steit niks op die vlag". Hierop repliceerde de vlaggendrager: "Jawel, maar de steis aan de verkièrde kant van de weeg". Acht originele doch onbruikbaar gemaakte Franse paradegeweren kochten ze bij een wapenmaker te Lanaken.

De sabel van de commandant was persoonlijk aangekocht door Jean Wevers. Hubert Beugels was de eerste voorzitter van de schutterij, Theo Salden de eerste tamboer-majoor en Kamiel Hensen de eerste vlaggendrager.
In 1961 werd De Jonge Schutterij lid van schuttersbond De Maasvallei.

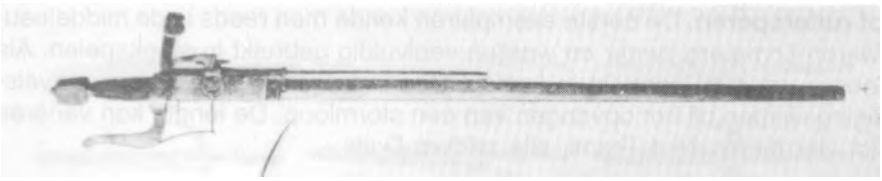

In 1964 besloot het toenmalige bestuur om een dertigtal nieuwe uniformen aan te schaffen met geleend geld. Tot driemaal toe bezocht een delegatie van de schutterij het oorlogsmuseum in het Jubelpark te Brussel. Ze ontvingen kaarten met daarop foto's van bestaande Belgische uniformen. De uiteindelijke keuze voor het uniform van de manschappen is gebaseerd op het uitgangstenue 1910 van de Belgische grenadiers (granaatwerpers). Het uniform voor de tamboer-majoor en trommelaars is gebaseerd op dit van "grote tenue 1913". Tijdens het laatste bezoek aan het oorlogsmuseum ging een kleermaker uit Neeroeteren mee om schetsen te maken van het gekozen uniform. In 1965 werd voor het eerst uitgetreden in de nieuwe uniformen.

Nieuwe uniformen en vaandel

In 1969, op paasmaandag, overhandigde het voormalige gemeentebestuur Mechelen-aan-de-Maas een nieuw vaandel aan de schutterij. Het ontwerp was van de hand van Hubert Donders. Pastoor Wellens wijdde de vlag in de kerk van Proosterbos (parochie te Maasmechelen).

Bovenstaand relaas is mij verteld door Jaak Salden, Johny Hamers, Jan Salden, Hubert Bemelmans, Theo Salden en Martin Salden in aanwezigheid van huidig voorzitter Emiel Soetens.

Tegenwoordig kampt het schutterswezen met een verstrengde regelgeving op het gebied van schieten en milieu. Toch ben ik van mening dat de oprichting van een schutterij, vijftig jaar geleden, niet gemakkelijker is geweest dan dit vandaag het geval zou zijn. Organisatiefaciliteiten waren amper voorhanden: indertijd werden bijvoorbeeld grote blokken ijs in jutezakken met de fiets vervoerd als koeling voor bier en frisdranken. Deverder vermelde bedragen zijn ter informatie maar geven wel een duidelijk beeld van de gebrachte financiële opofferingen en ontzeggingen.
Dergelijke onderneming kan enkel tot stand komen door <u>een groep</u> van eensgezinde enthousiastelingen (lees: fanatiekelingen?).

In vergelijking met andere schutterijen/gilden die hun oorsprong vinden in de 16de-17de eeuw, is onze schutterij dus nog vrij "jong". Het is van primordiaal belang voor het huidige bestuur om het werk van twee generaties lang in stand te houden en te kaderen binnen de evolutie van een veranderende maatschappij.

Auteur: Verheyen Jacky

400 -JARIG BESTAAN VAN SCHUTTERIJ SINT-LAURENTIUS BOCHOLT

Eén jaar werk heeft het gekost om zo'n resultaat, om U tegen te zeggen, neer te zetten.

400 jaar bestaan, een trots voor iedere vereniging, een eerbetoon aan onze voorgangers en hierbij denk ik speciaal aan de schutterijen uit de 16de eeuw zoals de "*Alden Compagnie"*, en een trots voor onze huidige bestuurders van de vereniging. Zij, uit 1610, hebben tenslotte toch onze dorpen moeten verdedigen. Denk hierbij speciaal aan de Donderslag op 6 december 1948. Hierbij sneuvelden 17 inwoners van Bocholt. Toch wel even om bij stil te staan en even te bezinnen. Het is niet omdat wij nu al marcherend onder begeleiding van trommelkorpsen door dorpen trekken en feestvieren dat we dit mogen vergeten. Zoals men nu de herinneringen aan de Eerste en Tweede Wereldoorlog levend houdt, zo moet men ook de herinneringen aan het ontstaan van de schutterijen levend houden. En dat hebben wij willen doen met onze vereniging door zoveel mogelijk uit de tijd van toen tentoon te stellen. We denken dat dit gelukt is en dit was te merken aan onze bezoekers. Sommigen werden stil bij het zien van deze herinneringen, anderen vonden het jammer dat de tentoonstelling maar enkele dagen te bezichtigen was. Zij opperden om deze waardevolle "schatten" van onze schutterij permanent tentoon te stellen. Doch de middelen hiervoor moeten voorhanden zijn en spijtig genoeg beschikken we niet over een plaats om dit permanent te doen. Toch hebben we onze jeugd van de gemeente Bocholt kunnen rondleiden op deze tentoonstelling met cultuurwaarde. Een algemene opmerking die we met onze 7 gidsen hadden,is dat we nooit gedacht hadden dat er zoveel interesse was voor een schutterij. Terwijl ik dit artikel schrijf, lopen de rillingen mij over de rug. Onvoorstelbaar en zeker aan te raden voor iedere schutterij. Een grote waardering van onzentwege voor de jeugdige bezoekers!

Maar niet alleen tentoonstellingen uit de tijd van toen, nee, nee, ook orkesten uit de tijd van toen, weliswaar niet uit 1610 maar recenter en toch durven we het noemen: "orkesten uit de tijd van toen". Onder massale belangstelling mochten we deze derde editie organiseren. Verscheidene bands gaven het beste weg uit de tijd van toen en het is dankzij deze muzikanten en de helpende handen van de leden van de schutterij dat schutterij St.-Laurentius uit Bocholt een cheque van 1860 euro mocht overhandigen aan een goed doel. De schutterij heeft gekozen om deze mooie som geld te schenken aan het Rode Kruis.

Natuurlijk hadden we een hele groep genodigden zowel op vrijdagavond tijdens de academische zitting als tijdens het grote bondsfeest op de terreinen van Den Damburg. 22 schutterijen waren te gast bij ons. Zij gaven een ware show weg aan de inwoners van Bocholt, dit zowel bij het stappen door de dorpskern als op de terreinwedstrijden. Uiteraard werden de zware buksen omstreeks 16 uur bovengehaald, waardoor een spannende wedstrijd kon losbarsten.

Na deze spannende strijd werd deze dag fantastisch afgesloten door een ½ uur durend spetterend vuurwerk. Ja hoor, Bocholt heeft geweten dat de schutterij haar 400-jarig jubileum heeft gevierd en het zal nog bij velen blijven nazinderen. Dat het een perfecte organisatie zou worden, daar heeft niemand aan getwijfeld, kijk maar naar de organisatie van het OLS in 1996 en onze twee LDS-schuttersfeesten die we mochten inrichten. Op naar het 425-jarig bestaan met onze splinternieuwe uniformen van uit de tijd van 1610 de Spaanse Garde.

Deze 400ste verjaardag wordt misschien afgesloten met bijzonder nieuws: “Al enkele jaren kijken ze uit naar een locatie voor een nieuw schutterslokaal. De kans dat ze een plekje op de Damburg krijgen is reëel. Dat zou alvast een mooie afsluiter van deze feesten zijn voor de schutterij”.

Geschreven door Eerlings Guido, lid en webmaster van vzw Schutterij St.-Laurentius Bocholt.

SINT-SEBASTIAANSGILDE DILBEEK HEEFT NIEUWE STAANDE WIP

Zondag 18 april 2010 was een feestelijke dag voor de Sint-Sebastiaansgilde van Dilbeek. Die dag huldigden de leden namelijk hun nieuwe staande wip in.

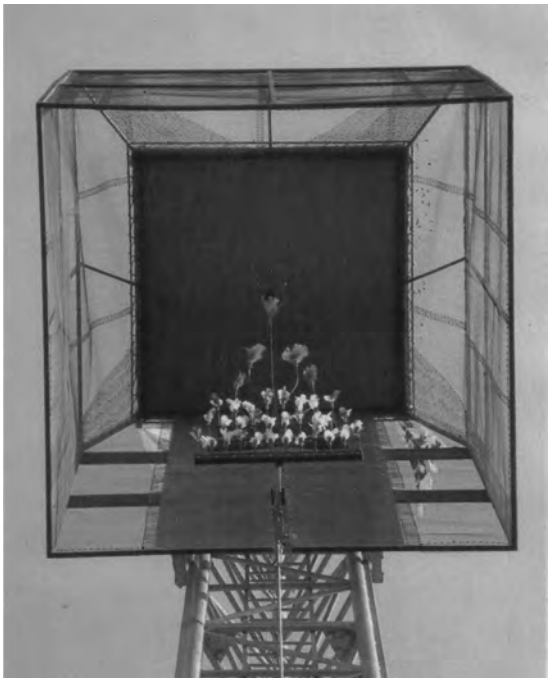

Ongeveer een jaar nadat hun eerste wip, een kantelwip, het onverwachts begaf en de geplande proef van het Brabants Kampioenschap in allerijl op een andere locatie georganiseerd diende te worden, verzamelden de gildeleden van Dilbeek voor de inhuldiging van de nieuwe kapwip. Ook de andere gilden van de Hoofdschuttersgilde van Brabant en enkele West-Vlaamse gilden werden uitgenodigd om dit feestelijke moment mee te vieren.
In totaal waren er een honderdtal genodigden waaronder de burgemeester , schepen en een volksvertegenwoordiger.
De Federatie was goed vertegenwoordigd door Peter en Mia Ressen, Jef en Marie-Louise Baens, Pierre en Truda Mathijssen, Hans en Ann Van Bockstael, Patrick en Nikki Syx, Gerard en Anita Plaetinck, Hendrik Deman en zijn echtgenote, François Van Noten, Willy en Marie-Louise Willems en al de anderen die zowat uit alle hoeken van het land waren gekomen.

Tussen 10u30 en 11u werden de verschillende genodigden verwelkomd door de Dilbeekse hoofdman, Paul Stoop en de griffier, Johan Collignon. Zij hadden een stralend zonnetje gevraagd en gekregen, waardoor de sfeer al direct goed zat. De dag begon met de ontvangst van onze gasten die allen een tas koffie kregen aangeboden van onze gilde.

Om 11u werden er dan toespraken gehouden door hoofdman Paul en burgemeester Stefaan Platteau, die beiden de lange en redelijk moeilijke weg aanhaalden die de gilde aflegde om uiteindelijk een nieuwe wip op de huidige locatie te bekomen.

Daarna werd de kap van de wip omhoog getakeld.

Vervolgens sprak een bevriende pater nog een klein woordje en na het gebed en de inzegening, ging hij rond de wip terwijl hij deze met wijwater zegende. Tot slot brachten de vendeliers van Dilbeek nog een klein optreden om zo de wip officieel in te vendelen, waarna het tijd was voor een groepsfoto, de obligate receptie en een barbecue.

Ongeveer een uurtje later, even voor 14 uur, werden de vogels opgezet voor de prijsschieting. De hoofdvogels (hoge, zijde en kalle) leverden degene die één van hen naar beneden haalde, een porseleinen bord op. De gewone vogels waren een stenen tegel waard en de soldaatjes (houten figuurtjes in de vorm van een soldaatje met pluimen op de hoed) die op de wip stonden, mochten zo door de gelukkigen mee naar huis genomen worden.

De opperkoning van Brabant, Paul Wouters van de Sint-Sebastiaansgilde Haacht, kreeg de eer om als allereerste de nieuwe wip officieel in te schieten. De gilden van Waanrode (zeer talrijk opgekomen), Haacht, Herne, Sint-Brixius-Rode, Neder-Over-Heembeek, Schaffen, Meensel-Kiezegem, Beselare, Stavele, Bredene en de genodigden uit Limburg deden hard hun best met flink wat resultaat. Ze hebben bewezen dat ze niet alleen met de buks kunnen schieten, maar ook aardig overweg kunnen met pijl en boog.

Zo ging de namiddag (spijtig genoeg) snel voorbij en weldra was het 17.30u, waarna de prijsuitreiking volgde voor de schutters die zich een porseleinen bord en/of tegel konden schieten. Met het neerlaten van de kap werd dan ook een gezellige en zonnige namiddag afgesloten.
Dilbeek bleef achter, maar was bijzonder opgetogen met de aanwezigheid en de vriendschap die er die dag uitdrukkelijk heerste. Nogmaals dank aan alle aanwezigen.We wensen de Sint-Sebastiaansgilde van Dilbeek nog veel plezier en mooie momenten onder en rond de nieuwe wip!

Paul Stoop en Davy Ickx

SCHIETWEDSTRIJD BEKER MEESTER CREEMERS

Op zaterdag 15 mei 2010 was er bij St.-Martinus Niel-bij-As de wedstrijd voor de beker Meester Creemers. De inrichters hadden gezorgd dat alles prima in orde was. Er was een goede opkomst van de schutters. Er waren 42 deelnemende 3-tallen. Het weer was mooi, maar de wind deed de harken af en toe schudden en er werd geschoten met de zon achter de hark. Dit waren moeilijke omstandigheden. Na 2 ronden op punten van 1,5 cm waren er nog 28 3-tallen in wedstrijd. Toen werd er een pauze ingelast om de harken te voorzien van punten van 1 cm. De wedstrijd ging verder en na 5 ronden op punten van 1 cm waren er nog maar 6 ploegen in wedstrijd. Vanaf toen ging het snel. De volgende ronde waren er nog 5 ploegen in wedstrijd voor 5 prijzen. In de volgende ronden misten telkens een ploeg totdat er twee ploegen overbleven.Er werd gedacht dat deze 2 ploegen er een spannende strijd van zouden maken. Maar 2 ronden verder was de wedstrijd beslist. Er waren in het totaal 13 ronden gekaveld (39 schoten).
De gelukkige winnaar was het 3-tal Veuskens Jaak, Bosmans Patrick en Plessers Jean van St.-Harlindis en Relindis Ellikom. Het was de 1ste keer dat de beker door dit 3-tal gewonnen werd. Zij hadden alle ereplaatsen behaald, waaronder 5 keer de 2de plaats. Het verliezend 3-tal was van St.-Ambrosius Kinrooi en dit was het 2de jaar opeenvolgend dat zij 2de werden.

De ereplaatsen

5de St.-Mon. & Gon. Maasmechelen 1
4de St.-Martinus Grootbeersel
3de St.-Elisabeth Stokkem
2de St.-Ambrosius Kinrooi
1ste St.-Harlindis en Relindis Ellikom

Veuskens Jaak – Bosmans Patrick – Plessers Jean

FUSIESCHUTTERSFEEST VAN DE GEMEENTE KINROOI

Raam (Ophoven):

Met in totaal acht schutterijen is Kinrooi “de” schuttersgemeente bij uitstek.
Op zaterdag 29 mei 2010 organiseerde de schutterij Sint-Servatius Raam het jaarlijkse fusieschuttersfeest van de gemeente Kinrooi.

Het fusiefeest startte met een gebedsdienst in de kerk van Molenbeersel, deelgemeente van Kinrooi. De proost van de schutterij Sint-Servatius Raam, pastoor Luc, leidde de gebedsdienst. Na de viering trokken de schutterijen in optocht naar het borstbeeld van wijlen Meester Creemers, grondlegger van het schuttersgebeuren in Belgisch-Limburg. Meester Creemers woonde in Molenbeersel en was lid van de schutterij Sint-Martinus Grootbeersel.

Volgens traditie huldigen de Kinrooise schutterijen elke drie jaar “hun” Meester Creemers bij zijn borstbeeld met de neerlegging van bloemen en een toespraak van “schutterij burgermeester” Hubert Brouns.

Om 14u00 vertrok de fanfare van Kinrooi voor de optocht, gevolgd door de acht Kinrooise schutterijen en dit alles onder een stralende zon.
Een uurtje later kon de schietwedstrijd losbarsten voor de felbegeerde fusiebeker.
De schutters van elke schutterij vormden een twaalftal tijdens de schietwedstrijd. Resterende schutters schoten in drietallen. Elk twaalftal diende vier ronden te schieten van 3 schoten per schutter, ongeacht rake of misse schoten. Het twaalftal dat op het einde van de wedstrijd de minste "missers" noteerde, won de fusiebeker.

Jeugdschieten:
De vele inschrijvingen van de jeugdschutters beloofden veel goeds voor de toekomst. Jeugdschutters schoten op individuele basis gedurende vijf ronden van drie schoten met de luchtkarabijn.
Steven Aengeveld van de schutterij Sint-Servatius Raam won de derde prijs, de tweede prijs was voor Martijn Breukers van Sint-Martinus Kinrooi en de eerste prijs was voor Katia Smits van Sint-Ambrosius Kinrooi.

Fusiebeker:
In de categorie van de volwassenen stond geen maat op de organiserende schutterij Sint-Servatius Raam. Zowel het twaalftal alsook de vier resterende drietallen noteerden geen "missers". Zo werd Sint-Servatius Raam de grote overwinnaar van hun eigen fusiefeest.
Na de prijsuitreiking was er nog tijd voor dans en plezier en dit tot in de vroege uurtjes. Wederom een geslaagd fusiefeest!

Baens Luc
Sint Hubertus Manestraat (Molenbeersel)

NIEUWE KAMPIOEN VERBOND 't ZUIDWESTLAND

Op 19 juni werd het kampioenschap van het 't Zuidwestland georganiseerd op het terrein van Boezinge Sint-Joris. Een stevige wind zorgde voor een spannende strijd voor de tien finalisten. Uiteindelijk was het Diksmuide WT dat met 39 punten de titel 2010 kon binnenhalen. De breuk en het bord van het verbond werd overhandigd aan de voorzitter van de winnende ploeg, Luc Vanderscheuren. Het bondsbestuur van 't Zuidwestland feliciteerde de winnaars en maakte een afspraak voor de finale 2011 op het terrein van Diksmuide WT.

WEST-VLAAMSE KONINGEN

Op het terrein van Sint-Sebastiaan Beselare konden de jeugdschutters strijden voor de titel “koning van West-Vlaanderen” in hun categorie. Na de drie voorziene ronden kon de hoofdman Hans Van Bockstael overgaan tot de huldiging van de nieuwe jeugdkampioenen.

Bij de scholieren werd Clyo Cailliau uit Vlamertinge het erelint omgehangen en bij de juniors ging de eer naar Diego Vanmorrelgem uit Veldegem.
Voor de open strijd van de koningstitel namen 117 schutters deel. Het was Olivier Witvrouw (Zedelgem) die de koningsvogel met drie pijlen tweemaal kon neerhalen.
Hans Van Bockstael

GILDEFEEST HOOFDSCHUTTERSGILDE VAN BRABANT

In het laatste weekend van juni gaat jaarlijks het Brabants Gildefeest van de Hoofdschuttersgilde van Brabant door. Dankzij Paul Wouters, koning van de Sint-Sebastiaansgilde Haacht, die zich vorig jaar tot koning van Brabant schoot, was het de gilde van Haacht die dit jaar instond voor de organisatie.

Voor de gilden begon het zonnige weekend al op zaterdag. Om 9.30 uur werd gestart met de 4de proef van de kampioenschapsschietingen op liggende en staande wip. Deze schieting bepaalt wie koningin, prins, prinses, jeugdprins en jeugdprinses zal worden voor 2010. Door het warme weer verliep de schieting enigszins een beetje aan de lome kant, met als gevolg dat er één ronde minder werd geschoten dan oorspronkelijk gepland. 's Middags hadden de inrichters een lekkere barbecue voorzien met uitgebreid groentebuffet. Eten was er voldoende en ook de drank ging vlot van de hand door hoge temperatuur. Gelukkig zorgde de bomen op het gildeterrein hier en daar nog voor een streepje schaduw. Om 18.00 uur werd de staande wip klaargemaakt voor de schieting van de koning van Brabant, het hoogtepunt van de dag. Na de 3 ereschoten van Cyriel Theys, eerste keizer van Brabant, mocht de uittredende koning proberen om zijn titel met één jaar te verlengen met 3 voorafgaande schoten. De pijlen gingen rakelings langs de hoofdvogel, maar geen enkel schot was raak om hem te doen tuimelen. Dus mochten alle koningen hun kans wagen, elk om beurt. Het heeft uiteindelijk 18 ronden geduurd eer Benny Willems, koning van de Sint-Hubertusgilde van Bekkevoort, het fatale schot plaatste, de vogel zuiver in het midden raakte en hem naar beneden deed vallen. Vreugde en gelukwensen van alle aanwezige gildeleden, maar niet het minst van zijn gildebroeders en –zusters van Bekkevoort.

Op zondag werd het feest ingezet om 13.00 uur met een gildemis in de kerk van Haacht. Het was een stemmige viering, opgeluisterd door een voor de gelegenheid speciaal uitgebreid zangkoor, dit prachtig gezongen heeft. Ook de pastoor van Haacht, die de mis voorging, wist de aanwezigen tijdens zijn homilie te boeien met zijn verklaring van elke letter van het zeven(!)letterwoord "DE GILDE". Tijdens de mis werd ook de koningspapegaai gezegend en door de opperhoofdman omgehangen bij de nieuwe koning van Brabant.

Na de mis ging het in stoet naar de gemeentelijke feestzaal Breughels Gasthof waar het feest de rest van de namiddag doorging. De namiddag werd geopend met verwelkoming door François van Noten, hoofdman van Haacht. Hij dankte allen die geholpen hebben bij de organisatie van dit gildefeest en drukte zijn spijt en ongeloof uit over het gemeentebestuur van Haacht dat schitterde door haar afwezigheid, niettegenstaande hun belofte om met zijn allen aanwezig te zijn. Er volgde dus geen toespraak van de burgemeester, maar wel van Paul Stoop, opperhoofdman van de Hoofdschuttersgilde van Brabant. Daarna werd de nieuwe koning van Brabant op het podium geroepen. De wisselbeker en de wisselschaal werden hem overhandigd, alsook de traditionele eretekens, beker en schaal. Van elk koningspaar van de aanwezige gilden ontving de koning een geschenk en zijn echtgenote een ruiker bloemen. Tot slot werden nog een aantal verdienstelijke gildeleden gehuldigd. Zij kregen een bronzen, zilveren of gouden papegaai voor 25, 35 of 50 jaar lidmaatschap van hun gilde.

Onmiddellijk na het officiële gedeelte nam het plaatselijk orkest, de Hoghtse Boys, het over en vergastte het de zaal gedurende een uur met populaire muziek en gekende meezingers. Ondanks de warmte waren er toch nog enkele dapperen die zich op de dansvloer begaven en een dansje ten beste gaven. Daarna was het tijd voor volksdans. De gilden van Haacht, Schaffen en Meensel verzorgden gedurende meer dan een uur elk hun volksdansoptreden. Tussen het vele werk door zag de gilde van Haacht toch nog een gaatje om gedurende een half uur een gevarieerd optreden te doen. Daarna volgde de gilde van Schaffen met de oudste danser in hun midden: René Luyten is al meer dan 90 jaar jong en hij danst nog galant mee. Het deed vooral deugd vast te stellen dat Davy Ickx met zijn gilde (Meensel) er na enkele jaren van stilte opnieuw stond met een dansgroep die een prachtig en afgewerkt optreden bracht.

Na de volksdans volgde de uitreiking van de prijzen aan de kampioenen in de verschillende disciplines van het boogschieten. Daarna was het opnieuw de beurt aan de Hoghtse Boys die er de ambiance wisten in te houden tot de laatste snik. En die laatste snik was de polonaise waarmee rond 18.30 uur het gildefeest werd afgesloten. Elke gilde kreeg een tinnen schotel als herinnering en aan ieder werd een behouden thuiskomst toegewenst.

Wij mogen zeker terugblikken op een geslaagd gildefeest. Proficiat aan alle leden van de Sint-Sebastiaansgilde Haacht!

François Van Noten

DE STICHTING VAN DE SINT-SEBASTIAANSGILDE TE WETTEREN

Alle historische teksten, afbeeldingen en foto's komen uit het boek "Koninklijke Gilde Sint Sebastiaan Wetteren", geschreven door Albert Rawoens in 1962, en uit de aanvulling hierop gepubliceerd in 1981.
Een opmerking "tussen pot en pint" in augustus 1956 was de aanleiding tot een lijvig boek (255 blz) waaraan de auteur 3 jaar werkte. Zonder zijn inzet, en de medewerking van de toenmalige gildebroeders, zou de huidige generatie (wij dus) het heel wat moeilijker (zoniet onmogelijk) hebben om de verhaallijn te reconstrueren.
Waarvoor (uiteraard) ons respect en onze eeuwige dank!

Met de vriendelijke toestemming van de erfgenamen van Albert Rawoens

De geschiedenis van Wetteren leert ons dat op Sint-Sebastiaansdag (20 januari) 1679, hetzij honderd jaar na de verwoesting van de kerk door de Gentse Geuzen, het grootste gedeelte van het dorp (de markt) in brand stond. De kerk stond toen midden op de markt.
Volgens de geschiedschrijvers gingen vijftig huizen en evenveel stallen en schuren, bijna alle met stro bedekt, in nauwelijks een halfuur tijd in de vlammen op. De kerk, na reeds in 1604 voor de tweede maal gedeeltelijk te zijn afgebrand, bleef bij deze ontzettende ramp gespaard. Vier altaren met goudleer behangen, al het goud- en zilverwerk, met meer andere sieraden, naar raming zoveel waard als het hele gebouw, werden toen totaal vernield. Tijdgenoten hebben getuigd dat de vernieling zo groot was, dat zes weken na de brand de vlammen nog opsloegen uit het rokend puin en dat het gebluste hout van de kerk verkocht werd voor amper 18 schellingen.
Men kan zich inbeelden in welke toestand de bevolking van Wetteren gedompeld was door deze verschrikkelijke ramp. Terneergeslagen en verschrikt nam de bevolking haar toevlucht tot de patrones van de parochie, de H. Gertrudis, teneinde door haar voorspraak in de toekomst van dergelijke onheilen gespaard te worden. Een aantal broederschappen of gilden, verenigingen van gebed en wederzijdse liefde, werden opgericht. Rijk en arm, werkgever en werknemer, boer, ambachtsman, werkman, handelaar en nijveraar, allen maakten er deel van uit.

Edwin Van Laer, koning in vroegere tijden

Keizer Edwin Van Laer
1ste keizer

Het is in die tijd en in dergelijke omstandigheden dat het "Genootschap of de Broederschap", de "Gilde van Sint-Sebastiaan" te Wetteren tot stand kwam. Deze gilde bekleedde de eerste plaats onder al de opgerichte broederschappen. De leden worden bij hun aanvaarding (voorgedragen door twee bestuursleden of gewone leden en bij geheime stemming verkozen) aangezien voor gildebroeder.

De eed van getrouwheid wordt nu niet meer afgelegd, in tegenstelling tot vroegere eeuwen, en de "doodschuld" wordt ook niet meer betaald.
In de meeste steden en belangrijke gemeenten bestond toen reeds een gilde. Herhaalde malen hadden de Wetterse liefhebbers van boog en pijl reeds stappen aangewend tot het oprichten van een gilde (o.a. in 1533).

De meeste gilden kwamen tot stand onder de bescherming van Sint-Sebastiaan. De H. Sebastiaan is de patroonheilige van de handboogschutters.

Op 23 januari 1681 wordt door de gemeentelijke magistraat van Wetteren en de vooraanstaande inwoners volgend verzoekschrift gestuurd aan de Oppergilde te Gent, die gemachtigd was om de toelating te verlenen:
"Balliu, Schaut, Burchmeester ende Schepenen, principaele inwoonders ende jonckeid der Prochie van Wettere, lande van Dendermonde, sijnde ter uyttersten geanimeert tot den dienst van den H. Sebastiaen, ende hem particulierelijck soekende te dienen, ten eynde dat door sijne intercessie van alle miserien ende tegenspoet naer salicheyt dese Prochie mag bevreyt wesen, ende omme alle tselve te recogniseren ende bethoonen hebben geresolveert tsijnder eeren (naer voorgaende octroy van sijne Majesteyt), op te rechten eene confrefrie ende Standaert, tot vervolghe van welck Octroy de ondergetekende inwoners alreeds hun hebben verbonen om het aenstaende te vercrijgen gulde, met belofte van in de becostinge van al dies te contribuëren.
Actum desen XXIII January 1681."
Dit verzoekschrift werd ingewilligd op 23.02.1681.

"Conninck, Heuverdeken, Deken ende Proviseerders van het Souveraine Gulde van den Edelen Ruddere Ste SEBASTIAEN, onderhouden metten Handtboghe binnen de Stede van Ghendt, ghesien hebbende de requeste aen hemlieden ghepresenteert bij Balliu, Schaut, Burchmeester ende Schepenen, mitsgaeders greffier ende ghemeene Insetenen der Prochie ende Heerlicheede van Wettere, lande van Dendermonde, bij dewelcke zijlieden te kennen waeren ghevende hoe dat zij binnen hunne voornoemde Prochie ende Heerlicheede van Wettere gheene deminste exercitie en zijn hebbende, ende considerende degone van ons ende de goede weldaeden van denzelven Edelen Ruddere Ste Sebastiaen, zij gheere binnen dezelve hunne Prochie zouden erigieren ende opstichten eene Gulde, in cas voor zoveele het ons raeckt believen hemlieden te verleenen de stercke hant, consent ende acte in forma, omme alzoo in pas ende vrede de exercitie van het schieten metten handtboghe te useren, ghebruycken ende ecerceren ghelijck alle andere Guldens van den Edelen Ruddere Ste Sebastiaen daeromtrent waeren doende, met Macht ende Authoriteyt ghelijck andere Prochien waeren ghenietende, soo ist dat den voornoemden Conninck, Ed. Heuverdeken, Deken ende Proviseerders van tvoornoemde souveraine Gulde van Ste Sebastiaen binnen de voornoemde Stede van Ghendt, tgone voorzeyt overghemaeckt, ende ghenegen wesende ter bede ende versoeck van de voornoemde Supplianten, hebben voor zooveeele het hemlieden annegaet aen deselve gheconsenteert, zoo sijlieden aen hen consenteren ende octroyeren bij desen, dat zijlieden binnen de voorzeyde Prochie ende Heerlicheede van Wettere zullen vermoghen op te rechten een Gulde van den voornoemden Edelen Ruddere Ste Sebastiaen, omme tusschen hemlieden ende naervolgers metten Handtboghe presentelijck ghebruyckt ende geexerceert te worden den voornoemden Handtboghe op ende inghevolghe van den inhauden van den Octroye ende reglement bij zijne Con. Mat. Spagnen aen ons verleent, ghevende aen hemlieden Supplianten te dien eynde sulcke Macht ende Authoriteyt ghelijck alle andere Prochien (van ons ghelijck Ocntroy ende consent vercreghen hebbende) zijn ghenietende en hanterende, behoudens de souverainiteyt tvoorseyde Gulde binnen Ghendt competerende.

Aldus ghedaen ende gheconsenteert binnen den Hove ende Camere van tvoorseyde Souveraine Gulde der voornoemde Stede van Ghendt ter vergaederinge van Boete ende Eedt dienaengaende ghehouden.

In teecken der waerheyt hebben wij dese doen onderteeckenen bij onsen geswoornen greffier ende ghedaen zeghelen metten Zeghele van den voornoemden Gulde.

Desen XXIII Frebruary XVI één en tachentich.
(Get.) C. Van Opstaele".

De toenmalige prinses van Izegem, in haar hoedanigheid van Vrouwe van Wetteren, hechtte nadien haar goedkeuring eraan, ingevolge onderstaand verzoekschrift :

"Démonstrent en toute humilité les doyens et jurés de la Confrérie de Monsieur St Sébastien, passé quelques temps érigée dans la terre et Seigneurie de vostre Excellence à Wettere, et comme les Supplians ne peuvent exercer les actes ordinaires et requises concernant la dite Confrérie sans préalable aveu et agréation de vostre dite Excellence. La prient rees humblement son bon plaisir estre d'accorder et agréer le pouvoir de l'excercice ordinaire de la ci-devant dite Confrérie, sans s'y pouvoir mesprendres, qoui faisant, etc…"

De vergunning luidt :

"Son Excellence accorde et agrée l'érection de la Confrérie de St. Sébastien dans son village de Wettere, à Qand, le 15 de l'an 1688."
Par ordonnance de sa dite Excellence.
(get.) P. Barbane 1688.

1000 jaar Wetteren
Dit heuglijk feit werd door onze gilde gevierd met een feestschieting.
Het werd een "teljorenschieting", met schotels (teljoren) als prijzen, met daarop het wapen van de gemeente (St-Gertrudis) en de volgende tekst: "Koninklijke en Ridderlijke Gilde Sint-Sebastiaan – 1000 jaar Wetteren".

Om 9u30 werd vergaderd bij gildebroeder-herbergier Winckels Jack. Vaandeldrager Alfons Van de Velde was aanwezig met zijn pony en koets. Hoofdman en koning namen plaats in de koets en een twintigtal gildebroeders volgden in stoet voor een rondgang in de gemeente in middeleeuwse klederdracht! De stoet had zeer veel beziens. Om 11 uur werd halt gehouden op de markt in het café "De Gouden Kraan", waar een receptie werd aangeboden aan het gemeentebestuur en de gildebroeders.

In zijn toespraak schetste de hoofdman een korte historiek van de gilde en vroeg aan de schepenen en gemeenteraadsleden in de begroting van 1981 een post te voorzien, ten bate van de gilde van Sint-Sebastiaan, die in dat jaar – 1981 – haar 300-jarig jubileum viert.

De feestschieting die volgde, werd door 87 schutters bijgewoond. Er waren gratis belegde broodjes voor hongerige schutters.

Een schone dag was het eens te meer voor onze gilde.

Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden"
31 maart 2010
Sinds 1 april zijn we lid van de Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden. Op zich is dat geen groot nieuws en gaat dat geen veranderingen brengen in ons bestuur.
Het doel van de Federatie is het patrimonium van de gilde in kaart brengen en de tradities zoveel mogelijk herstellen. Ook zorgt zij ervoor dat wij een nauwere band krijgen met officiële instantie's.
Het enige dat wij als schutters gaan ondervinden is: er komt een feestdag bij. Dat wil zeggen: we gaan vanaf dit jaar ook "het gildefeest" vieren. Dit jaar gaat dat door op 26 september in Hoogstraten, Antwerpen. Zoals we reeds gewoon zijn, wordt dat weer een daguitstap met de bus.
Meer hierover op www.vlaamseschuttersgilden.be. De Federatie is nog op zoek naar mensen die interesse hebben om in het Oost-Vlaams bestuur te stappen. Volgens hen is dat geen zwaar werk.

Uit: de website van deze gilde

IN MEMORIAM

Afscheid van Mathje Dijcks.

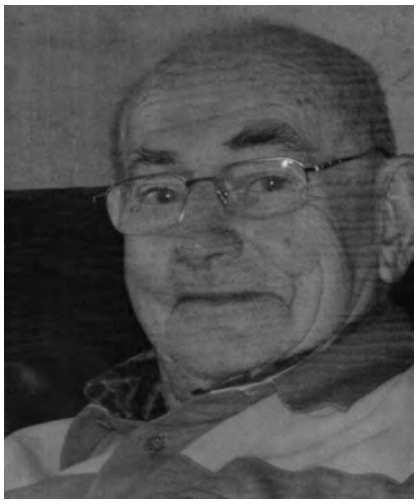

Woensdagmorgen 28 april, nog net voor het ontwaken van de dag, kregen we het bericht: "Pap, is vanmorgen om 02u40 overleden."
We wisten dat het niet zo goed meer ging met Mathje, maar toch verraste hij ons met zijn heengaan.
Mathje was immers in hart en nieren een schutter. Hij begon op 18-jarige leeftijd als geweerdrager bij de schutterij St.-Joseph 1886 Koningsbosch, waar hij zich al snel ontpopte als wapenmeester, zoals er weinig waren. Hoeveel buksmeesters hij in de geheimen van het buksschieten ingewijd heeft, is niet te tellen, maar zijn grootste verdienste is toch dat enkelen onder hen, net zoals hijzelf "den Ouwe Limburger" wonnen met hun team.
"Den ouwe" winnen was zelfs een van de hoogtepunten uit zijn loopbaan, want Mathje (*hêt het immer gezagd, den ouwe weurt met de Boesch opgebracht*). Dat deed hij niet alleen met "den Ouwe" in 1992, maar hij bracht ook het LDS 1997 naar "de Boesch", net zoals vele andere mooie ereprijzen.
Doch door perikelen en het eenzijdig inzicht van het toenmalige bestuur van St.-Joseph, werden ze gedwongen om naar een andere bond te gaan, maar ook hier boterde het niet, en de schutterij van Koningsbosch begon stilaan aan haar ondergang. Het deed Mathje enorm hartzeer om de leden een voor een te verliezen en de pijn moet enorm geweest zijn toen zijn eigen kinderen zich terugtrokken uit zijn zo geliefde vereniging. Zijn eigen ontslag kon dan ook niet uitblijven en met tranen in de ogen heeft ook hij zijn ontslag moeten indienen.
Het einde van zijn verdriet was echter nog niet in 't zicht, want bij het weghalen van het schuttersmateriaal werd hij, wat later ook bleek, valselijk beschuldigd van diefstal en achterhouden van schuttersmaterialen. Het is dan ook een enorme emotionele strijd geweest om Mathje bij een andere bevriende schuttersvereniging als lid te kunnen inschrijven.
Mathje werd lid van de Koninklijke Schutterij St.-Amandus Opglabbeek, 38 kilometer uit de richting, zelfs Belgisch Limburg, maar iedere zaterdag present om te oefenen. Hij vond hier zijn tweede thuis. Uiteraard niet zoals in zijn eigen St.-Joseph schutterij, maar hij werd hier op handen gedragen. Hij trok zich het reilen en zeilen van de jeugd aan en haalde als wapenmeester, in amper 4 jaar tijd tot tweemaal toe het persoonlijk kampioenschap van de beide Limburgen bij de jeugd naar deze vereniging. Ook bij het windbuksschieten behaalde hij met zijn schuttersoogappels diverse ereprijzen.
De bond Maas en Kempen, waar hij samen met zijn onafscheidelijke Aïka een graag geziene figuur was, had zelfs de eer om Mathje afgelopen jaar 2009 te huldigen als oudste schutter, namelijk 78 jaar met 4 erekruizen in één jaar op zijn palmares. Een prestatie die weinigen hem voordeden.
Mathje werd maandag 3 mei onder een enorme belangstelling en met schutterseer naar zijn laatste rustplaats begeleid.
Wij danken dan ook al de schutters en sympathisanten voor hun blijken van medeleven en sluiten dan ook graag af met Mathje zijn eigen woorden: "*Luujkes, loat het uuch good goen, en liejt geine doerst*".
Tenslotte willen we dan ook, in ons en zijn geliefd schutterstijdschrift, zijn kinderen, vrienden en buren ons oprecht medeleven betuigen en dan ook afsluiten met de woorden: "Legendes sterven niet, je komt ze gewoon niet meer tegen, maar in de verhalen blijven ze leven".

Mathje, rust in vrede.

Jos Roosen

Afscheid van Gerda Hollanders

In naam van de Koninklijke Schutterij Sint-Joris van Kaulille bied ik de familie onze oprechte deelneming aan bij het overlijden van Gerda.

Met Gerda verliest de schutterij weer één van haar trouwe leden.
Gerda werd lid van onze schutterij in september 1995.
Zij was binnen onze schutterij niet diegene die altijd in de schijnwerpers stond. Neen, ze bewoog liever in de schaduw van de schuttersactiviteiten. Dat is allicht het beeld dat ons van haar zal bijblijven
Maar dit beeld klopt niet helemaal. Gerda had wel degelijk een plaats in onze schutterij. Zelden, en dan alleen om gezondheidsredenen, liet ze verstek gaan bij onze activiteiten. Ze verkoos ook zeer nadrukkelijk om tussen de piekdragers te lopen. En toen we 2 jaar geleden de nieuwe uniformen lieten aanmeten, koos ze opnieuw voor een broek i.p.v. een rok. Ze had nog zo graag langer van haar nieuw uniform willen genieten.
Gerda was er, ook als er gewerkt moest worden. Op schuttersfeesten, bij het vogelschieten, bij de vrije schietwedstrijden: zij hielp waar ze kon. En of het nu in de keuken of achter de tapkraan te doen was, Gerda deed haar deel van het werk.
Waar ze heel erg naar uitkeek, en dat ieder jaar opnieuw, was de voettocht naar Scherpenheuvel. Ieder jaar opnieuw was ook Gerda 's morgens om half zes paraat om mee te gaan. Niet te voet samen met de wandelaars, maar mee in de camionette van Jaak Creemers. Ze zorgde ervoor dat de wandelaars op hun lange tocht niks tekort kwamen. Vooral naar de stopplaats in Leopoldsburg werd door de stappers ieder jaar met veel verlangen uitgekeken. Niet alleen omdat de lange weg van Hechtel naar Leopoldsburg eindelijk afgelegd was, maar vooral omdat Gerda daar op hen wachtte met spek en eieren en verse koffie. Op de middag zorgde ze ook voor warme soep en ze spaarde haar aanmoedigingen niet voor het laatste moeilijke stuk dat de stappers nog moesten afleggen. En als de wandelaars dan in de late namiddag in Scherpenheuvel aankwamen, genoot Gerda met hen mee alsof ook zij de hele tocht te voet had afgelegd.
Een ander hoofdstuk van haar schuttersleven heeft ze geschreven in het feestcomité en de ontspanningsgroep. Gerda was er graag bij als er te feesten of iets te vieren viel. Ze is ook van bij het begin van haar schuttersloopbaan actief lid geworden van ons feestcomité. Een Sint-Jorisfeest kon moeilijk doorgaan zonder de toneelstukjes en moppen van Gerda. Daar leefde ze zich ieder jaar weer in uit en op die manier kon ze ook andere leden er warm voor maken.
Binnen de schutterij en ook binnen andere verenigingen was Gerda gekend om haar bezorgdheid voor andere leden. Hoe dikwijls hoorden we haar niet vragen : "Hoe zou het met dé zeen?" of "En hoe git het noe met och?". En als we dan diezelfde vraag aan haar durfden stellen, was het antwoord altijd : "Oh, good."
Zelfs toen ze in het ziekenhuis was, bleef ze optimistisch, ondanks de zware behandelingen die ze kreeg. We hebben dat verleden jaar kunnen ondervinden bij het koningsschieten van de schutterij. Toen Jef zich tot dorpskoning had geschoten en dat via een bericht vanuit de Schuttenkamer aan Gerda werd gemeld, was ze blij. Zeer zelfverzekerd zei ze dat ze er het volgend jaar weer bij zou zijn. Dit heeft helaas niet meer mogen zijn. We zullen Gerda zeker missen, want actieve leden die weten wat verenigingsleven is, worden altijd gemist. Als blijk van onze waardering voor alles wat Gerda voor de schutterij betekend heeft, zal een vendelzwaaier haar onder tromgeroffel schutterseer bewijzen bij dit afscheid.

Gerda, doe onze schutsbroeders en -zusters daarboven de groeten. Bedankt voor alles. Hopelijk vind je nu je verdiende rust.

Jos Bloemen, kapitein
Kaulille, 21 januari 2010

Afscheid van medestichter en actief schutter Fons Christiaens

Fons werd geboren op 11 september 1928 en is van ons heengegaan op 26 juni 2010. In zijn rijk gevuld leven heeft hij verschillende activiteiten onderhouden. Zo was Fons medestichter van de Sint-Denijsgilde te Beringen in 1955. Dus is het aan hem te danken dat de klepschutters van Beringen over een grote gildezaal beschikken. Na enkele verhuizingen met zaal en gildebomen heeft hij op de huidige locatie meegewerkt om deze prachtige zaal te bouwen onder toezicht van voorzitter en mijningenieur Goddeeris. Ook werden de schietstanden met schietbomen met medewerking van hem gerealiseerd.

Ook was Fons in 1967, mede met zijn voorzitter, de grondlegger van de nog steeds bloeiende verbroedering met een schuttersgilde te Esbeck (Duitsland). Deze verbroedering en uiteraard zijn gilde heeft hij altijd hoog in het vaandel gedragen, hij stond er altijd klaar voor. Geen enkele vergadering zou hij missen. Trouwens, hij was bij Sint-Denijs secretaris tot in 1990, ook was hij medebestuurslid van de verbroedering Esbeck. In deze verbroedering is nog altijd heel veel plezier te beleven, want in mei 2010 zijn deze schutters uit Duitsland nog te gast geweest in zijn verbond Beringen-Mijnstreek. Immers, bij het ontstaan van deze verbroedering werd vastgelegd dat wisselende bezoeken om de twee jaar zouden plaatshebben. De eerste maal, in 1967, was hij samen met 102 andere schutters van het verbond in Duitsland gearriveerd. Zij vielen meteen op door hun grote dorst, want ze hadden in drie dagen ongeveer 3.200 liter bier gedronken.

Fons was altijd bereid zijn handen en verstand te gebruiken om mee te helpen aan alle karweien die zowel thuis als bij zijn gilde voorkwamen. Goedlachs en steeds goed gehumeurd onderhield hij zijn tuin, maar stond hij ook gepast klaar voor zijn gilde. Hij hield van bloemen en planten. Hij bezorgde met liefde zijn kinderen vele groenten uit zijn tuin.

Fons was altijd een goed schutter. Hij schoot zich driemaal tot koning in de jaren 1958, 1959 en 1962.
Hij was nog steeds actief schutter, ondanks zijn hoge leeftijd. De dag van zijn overlijden had hij nog zijn vijf punten aangebracht bij de gilde St.-Trudo Linkhout. Teruggekeerd van deze wedstrijd vond hij rond 22 uur het nodig zijn planten en bloemen te voorzien van het nodige water, wegens de grote warmte op die dag. Dit was ook zijn laatste handeling, want tussen deze bloemen en planten is hij voorgoed heengegaan.

Alle gildebroeders en gildezusters van Sint-Denijs, alook de medewerkers van de Vlaamse Historische Schuttersgilden en het verbond Beringen-Mijnstreek bieden de familie hun welgemeende deelneming aan en zullen Fons missen op de nog volgende gildeactiviteiten.

Met steun van de Vlaamse overheid

Instituut voor Vlaamse Volkskunst vzw (IVV)
Ondernemingsnummer: 0414.508.714
Zetel: Dorpsstraat 83, 9190 Stekene
Bankrelatie: 416-3079451-83
IBAN BE14 4163 0794 5183 eur / Bic kredbebb
Secretariaat: Markt 40 bus4, 9160 Lokeren
Telefoon: 09/328.67.93 – 0476/355 976
secretariaat @ instituutvlaamsevolkskunst.be
www.instituutvlaamsevolkskunst.be

Geachte, hieronder een folder voor een boek.
'Van Hoed tot ondergoed – streekdrachten in Vlaanderen'.
Uitgegeven door het IVV, in samenwerking met Davidsfonds Uitgeverij.
Als Schuttersgilde kunnen wij een korting verlenen aan 10%. Uw aankoopprijs,(*)is behalve: €37,50 – 10% = €33,75/ex.
Dit standaardwerk verdient een plaats in uw archief, omdat er ook gegevens over de streekdracht uit uw regio in vermeld staat. Bovendien is uw eventuele aankoop een daadwerkelijke steun voor onze vereniging, die zwaar geïnvesteerd heeft om dit werk tot stand te brengen.
Wij zullen uw bestelling met de grootste zorg uitvioeren en zeggen u bij voorbaat: hartelijk dank!
i.o., Marcel Oelbrandt, stafmedewerker.

Henri Vannoppen, coördinator
Streekdrachtencommissie IVV.

Gert Laekeman,
Voorzitter IVV.

(*) Betaling op bankrekening,nr.416-3079451-83, eventueel te vermeerderen met €7 port,per exemplaar

INHOUDSTABEL:

Blz. 3 - Woordje van de voorzitter
Blz. 4 - Woordje van de redactie
Blz. 5 - Uit het Loois archief en documentatiecentrum
Blz. 12 - Gildedag te Hoogstraten
Blz. 17 - Keizerviering – Koningsschieting Sint-Joris Minderhout
Blz. 19 - Vertellingen rondom de handboog VI
Blz. 23 - De oprichting van de Jonge Schutterij Maasmechelen
Blz. 26 - 400-jarig bestaan van de schutterij St.-Laurentius Bocholt
Blz. 28 - Sint-Sebastiaan Dilbeek heeft nieuwe staande wip
Blz. 30 - Schietwedstrijd beker Meester Creemers
Blz. 31 - Fusieschuttersfeest van de gemeente Kinrooi
Blz. 32 - Nieuwe kampioen verbond 't Zuidwestland
Blz. 33 - West-Vlaamse koningen
Blz. 34 - Gildefeest Hoofdschuttersgilde van Brabant
Blz .36 - De stichting van de Sint-Sebastiaansgilde te Wetteren
Blz. 40 - In memoriam (Mathje Dijcks – Gerda Hollanders – Fons Christiaens)

MEDEWERKERS

Paul Stoop - Louis Drees - Jozef Servaes - Pater Karel De Wilde - Guido Eerlings - Davy Ickx - Luc Baens - Hans Van Bockstael - François Van Noten - Website Wetteren - Jos Roosen - Jos Bloemen -Jacky Verheyen - Davy Versleegers.

Tijdschrift verschijnt driemaal jaarlijks.
Abonnementsprijzen voor 2010
Binnenland € 9
Buitenland € 15
Te betalen aan de bank: KBC Nr. 735 – 0011152 – 82 van de Federatie met vermelding van:
"abonnement tijdschrift van vzw Federatie Vlaamse Historische Schuttersgilden".
Voor betalers in het buitenland: Federatie van Vlaamse Historische Schuttersgilden vzw, Breeërsteenweg 394, B-3640 Kinrooi; IBAN: BE 7350 0111 5282, BIC: KREB BE BB
Abonnement dient vooraf betaald en kan elk moment ingaan met voortzetting, mits een opzeg van drie maanden voor verstrijken van huidig abonnemen

Veel leesgenot en laat uw teksten voor een volgende nummer niet in uw laden liggen, bezorg ze ons!
In alle regio's zal wel iets te beleven zijn. Tot op de gildedag!

2
0
0
9

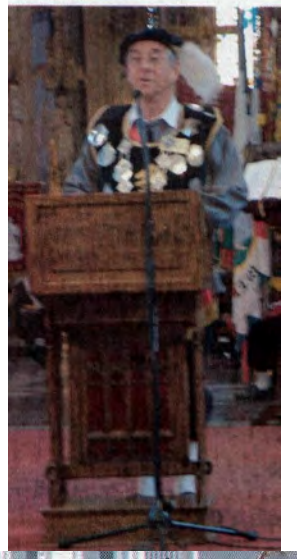
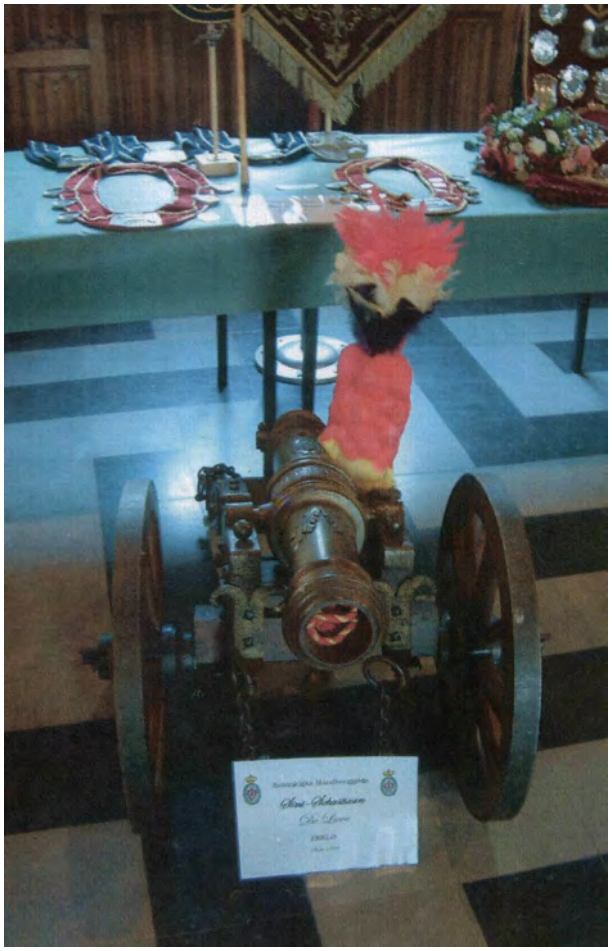
Gildedag Gent